

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 8 Din, polletno 16 Din, celoletno 32 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.714.

Kako se bo rešilo vprašanje kmečkih dolgov

Del vprašanja kmečkih dolgov, to je dolgov pri bankah, kar se Slovenije skoro ne tiče, bo menda kmalu rešen. Po podatkih, ki jih je zbrala Narodna banka, je pri bankah 404.000 kmečkih menic za 1524 milijonov dinarjev. Neplačane obresti pa so znašale 30. aprila letos 134 milijonov dinarjev. Pretežni del tega meničnega dolga ima hipotekarno jamstvo in sicer čez eno milijardo dinarjev. Torej je le ena tretjina kmečkih dolgov pri bankah brez jamstva.

Pred tedni se je vršilo posvetovanje predstavnikov naših bančnih društev, na katerem so predstavniki bank predlagali različne rešitve. Po večini so zastopali stališče, da menični dolgov do 2000 Din ni treba konvertirati (izpremeniti na lažje plačilne pogoje z izdajanjem posebnih vrednostnih papirjev), ker take dolgove kmetje lahko plačajo. Ker pa je največ menic do 2000 Din, bi bilo treba konvertirati le ostale kmečke dolgove, ki znašajo okrog 800 milijonov dinarjev, katere bi morala dati na razpolago Narodna banka. Menice s hipotekarnim jamstvom bi lahko prevzela Državna hipotekarna banka. Predstavniki bank so tudi mnenja, da državi ne bi bilo treba konvertirati kmečkih dol-

gov, če znašajo le do 15 odstotkov skupne imovine kmeta.

Glavna zadržna zveza pa zastopa stališče, da bi morali imeti pri konvertiranju kmečkih dolgov prednost oni dolgov pri zadrugah in ne oni pri bankah. Kakor poročajo, tudi Glavna zadržna zveza zbira podatke o stanju kmečkih dolgov pri zadrugah. Predstavniki denarnega združništva bodo na podlagi teh podatkov, ko bodo zbrani, stavili predlog, da se prvenstveno reši vprašanje kmečkih dolgov pri zadrugah, kar bi omogočilo denarnemu združništvu, da znova pomaga kmetu s ceninimi posojili. Kmečki dolgi pri zadrugah sicer niso tako veliki kakor pri bankah, vendar pa so zadržne ustanove za bankami največje upnice kmetov. Prav zaradi tega se ne sme dovoliti, da bi se pri reševanju kmečkih dolgov združništvo zapostavljalo.

Nas v Sloveniji zanima zlasti vprašanje, kaj bo s kmečkimi dolgi pri zadrugah, ker je pri nas večina kmečkih dolgov takšna. Glavno načelo pri reševanju teh dolgov mora ostati prej ko slej, da se vprašanje ne sme rešiti v škodo naših malih denarnih zavodov, v katerih je samo denar naših malih varčevalcev.

Bratovske skladnice se morajo spraviti v red

O nujni potrebi, da se spravijo bratovske skladnice spet v red, se je zadnje mesece mnogo pisalo, tako da je naša javnost že dobro poučena o tem važnem vprašanju, ki se tiče vsega rudarskega delavstva. Nujno potrebno je, da se začne to vprašanje reševati z vso resnostjo in se reši tako, da bo enkrat za vselej spravljeno z dnevnega reda. Delavstvu, ki je delalo desetletja in ki je vsa ta leta plačevalo visoke zavarovalne prispevke, mora biti zagotovljen obstanek v starosti.

Zaradi podpisovanja vojnih posojil, razvrednotenja zlate krone in drugih vzrokov, ki jih pa ni zakrivilo delavstvo, je zašla bratovska skladnica v položaj, da že v nekaj letih ne bo mogla izplačevati pokojnin doslužnemu delavstvu. Zato je dolžnost odločilnih činiteljev, da že enkrat dokončno rešijo to vprašanje in ga ne krpačjo z raznimi uredbami, ki druga za drugo položaj prav za prav le slabšajo.

Narodni poslanec g. Pleskovič Rudolf je že pomladi predložil narodni skupščini zakonski predlog za denarno ureditev bratovskih skladnic po osnutku, ki ga je svoj čas izdelala glavna bratovska skladnica v Ljubljani. Po tem osnutku naj bi se obremenila vsa rudniška podjetja v državi z malenkostnim odstotkom od vrednosti izkopane rude. Pravično je, da vsa rudniška podjetja, ki vlečejo iz naše zemlje miliionska bogastva, prispevajo vsaj malenkostne zneske k zavarovanju onega delavstva, s katerega krvavim žulji si kopičijo dobičke. Predlog bo pršel v razpravo v narodni skupščini najbrže na eni izmed prvih sej. Pri tej priliki se bo pokazalo, kdo bo podpiral pravilne zahteve našega delavca. Z rešitvijo tega vprašanja bo vsaj delno rešeno vprašanje rudarske brezposelnosti, ker bodo šli dosluženi rudarji lahko brez skrbi v zasluženi pokoj, njih mesta pa zavzeli mlajši brezposelni delavci.

Za izboljšanje reje koz

Kozerejsko društvo za dravsko banovino s sedežem v Mengšu je imelo v nedeljo prvo razstavo koz, združeno s prvim zborom kozerejcev vse dravske banovine. Pred zborovanjem je posebna komisija ocenila vse živali. Razstavo je otvoril predsednik g. Zo-

bec Ivan. Referent banske uprave g. Jakob Hladnik je imel nato predavanje o plemenski odbiri in vzreji koz in je vzpodbujal rejce na selekcijo tudi domače rjave kože brez rog.

Naslednji predavatelj živinozdravnik g. dr.

Kolendo Viktor, podpredsednik društva, je obrazložil važnost zdravstva pri reji. Tajnik Zveze društva rejcev malih živali g. Inkret Alfonz je pojasnil pomen delovanja v društvih za uspešen napredek reje koz in predložil resolucije, ki so jih navzočni soglasno sprejeli. Resolucije so naslednje:

Rejci koz dravske banovine prosijo odločilo na oblastva, da podpro vsestransko prizadevanje Kozerejskega društva za dravsko banovino, ki stremi za izboljšanjem domače bele in rjave pasme koz brez rog. V ta namen naj se s podporo oblastev ustanovi večje število rejskih središč, ki bodo skrbela za vzgojo in vzrejo čistih plemenskih koz.

Uvedejo naj se stalni plemenski kozji seji po vseh krajih, ki so primerni za to vrsto panoge malih živali.

Oblastvo naj določi posebnega strokovnjaka samo za to panogo malega gospodarstva, da bo vodil vsa stremjenja in prizadevanja za povzdigo naše reje koz.

Za poživljenje bele domače pasme (sanske) naj se dovoli in gmotno podpre nabava plemenjakov iz Švice.

Popoldne so se zborovali in razstavljajci spet zbrali. Nagovoril jih je zastopnik banske uprave g. Hladnik Jakob in jim razložil, kako se je vršilo ocenjevanje živali. Naglašal je važnost takega tekmovanja med rejci v svrhu izboljšanja naše domače reje. Nato je razglasil izid tekmovanja. Razstavljajci so prejeli poleg ocenitvenih listov tudi lepe denarne nagrade v zneskih po 30 do 100 Din. Denar je dala banska uprava.

V ponedeljek se je začel plemenski kozji sejem, ki pa je bil nekaj slabše zaseden in obiskan kakor razstava prejšnjega dne. Kozji sejem bo odslej vsako leto stalno na dan sv. Roka (16. avgusta)

Le v nujnih primerih lahko kliče zavarovanec zasebnega zdravnika

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nam je poslal:

»Vedno pogostejše se uradovi člani in svoji obračajo za zdravniško pomoč k zasebnim zdravnikom. Da ne bi člani trpeli škode, ker morajo sami plačati stroške zasebnega zdravnika, kadar tega kličejo brez potrebe, opozarja urad prizadete na zakonita določila, ki se glase:

Zavarovani član ali upravičeni svojec zavarovanja mora iti k uradovemu zdravniku ob določeni uri in na določeni kraj ordinacije. V sili član zdravnika lahko poišče izven določene ure in kraja ordinacije. Kadar pa je zaradi bolnikovega stanja potrebno, ima bolnik pravico, da zdravnika pokliče na dom. Samo ob nujnem primeru, če obstoji nevarnost za življenje zavarovanca in kadar ni mogoče pravočasno priklicati najbližjega uradovega zdravnika, se lahko pokliče najbližji zasebni zdravnik. Le v tem zadnjem primeru, katerega nujnost pa mora zavarovanec dokazati, urad povrne vse stroške, ki so članu nastali z obiskom zasebnega zdravnika.

Uradovi člani in svoji naj v lastno korist upoštevajo zgornja navodila. Vselej naj imajo na umu, da so uradovi zdravniki dolžni izvršiti vsak obisk na domu zavarovan-

ca, pa naj ta kliče podnevi ali ponoči. Vsak zavarovanec naj se zato čimprej pouči, kdo je njegov pristojni krajevni uradov zdravnik in kje stanuje.

Prvi znaki izboljšanja pri slovenskih hranilnicah

Od leta 1931. se je pri naših denarnih zavodih opazalo stalno nazadovanje vlog, ker so morali izplačevati vlagateljem mnogo več vlog, kakor so jih od njih prejeli. Na ta način se je slovenskim denarnim zavodom odtegnilo več sto milijonov vlog, v vsej Jugoslaviji okrog šest milijard dinarjev.

Podatki, ki jih je sestavila Zveza jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani o gibanju vlog pri vseh 29 slovenskih hranilnicah v prvem letošnjem polletju, pa kažejo, da se je padanje vlog pri mnogih hranilnicah že ustavilo in da pri nekaterih vloge spet naraščajo. Izboljšanje se vidi tudi pri številu vlagateljev, ki je v juniju naraslo za 129 proti številu v maju. Število tekočih računov je naraslo od januarja do junija od 6999 na 7026. Vloge v tekočem računu so narasle v juniju pri vseh hranilnicah za 3.089.565, vse vloge pa (prvič po petih letih) za 561.956 Din.

Vloge na knjižice so znašale ob koncu junija blizu 616 milijonov in vloge v tekočem računu 433 milijonov, skupaj 1049 milijonov dinarjev, ki so bili porazdeljeni na 143.038 računov.

Te številke so dokaz, da so se začele razmere pri naših hranilnicah polagomaboljšati in da se zaupanje v domače denarne zavode, ki so storili toliko za napredek zasebnega in javnega gospodarstva v svojih področjih, četudi počasi, vendar spet vrača. Kakor je videti iz gornjih števil, se novo poslovanje, ki ni podvrženo nikakim omejitvam, pri hranilnicah lepo razvija. Zato smemo upati, da bo nastopilo poživljenje našega gospodarstva, ako se izvršijo tudi še

nekateri potrebni ukrepi, da bo vsak vlagatelj zaupal denarnim zavodom tako kakor v prejšnjih časih, ko so bili denarni zavodi s svojimi posojili gibalna sila napredka.

Politični pregled

V zadnjem času

so priredili stari radikali številne sestanke po Srbiji.

V nedežo sta imela v Skoplju bivši vardarski ban Ranko Trifunović in bivši minister Miloš Bobić shod starih radikalov, ki je bil precej dobro obiskan. Iz govorov obeh staroradikalovh voditeljev je sklepiti, da bodo stari radikali pri občinskih volitvah nastopali skupaj z ostalimi opozicijskimi skupinami.

V Čumiču pri Kragujevcu se je vršil zemljoradniški shod, na katerem je glavni govornik dr. Joca Jovanović

spet napovedal sporazum s Hrvati.

Rekel je, da se je v tej smeri že mnogo storilo. Če še ni prišlo do končnega sporazuma med združeno opozicijo in dr. Mačkom, so po Jovanovićevi izjavi krive le neugodne razmere. Dr. Jovanović upa, da bo prišlo do končnega sporazuma s Hrvati in dr. Mačkom po občinskih volitvah. To da bo potem končna rešitev hrvatskega vprašanja. Dr. Jovanović torej zelo mnogo upa.

Kakor smo že poročali, je posetil Varšavo šef francoskega generalnega štaba general Garmelin in se razgovarjal s šefom poljskega generalnega štaba. Razgovorili so bili o

francosko-poljskem vojaškem sodelovanju

in so po vestih časopisja potekali povoljno. Sodiijo, da se bo sedaj sklenil med obema dr-

žavama sporazum o tesnejšem vojaškem sodelovanju.

Nemška vlada je izročila francoskemu poslaniku v Berlinu

odgovor na francoski predlog glede nevtralnosti na splošno dogodbom v Španiji.

V odgovoru se Nemčija izreka za splošno nevtralnost. Zdi se, da Mussolini izpregovoril in se bo baže tudi izrekel za nevtralnost. Druge države so že pristale na to, da se v španske zadeve ne bodo vmešavale.

V Španiji se vojna sreča menjuje. Zadnje dni so uporniki na več krajih začeli napadati in so zavzeli Badajoz, kjer so po vesti Havasa

ustrelili nad 1.500 oseb,

med njimi zlasti vse oficirje in podoficirje, ki so se borili na vladni strani, in tudi mnogo meščanov. Strašni pokol, ki kaže na divjo krvočelnost uporniških voditeljev, je silno razburil vladne čete. Vladna vojska je zaradi tega ponovno napadla uporniške čete pri Badajozu, da se maščuje za strašni pokol. Na Marlorci vladne čete le polagoma napredujejo. Mestec Gijon ob Biskajskem zalivu je že tretjič zavzel vladna vojska. Na skrajnem severu je položaj nejasen. Vladna vojska je izvršila grožnjo, da bodo ustreljeni vsi uporniški ujetniki v San Sebastianu in Irunu, če bo padla le ena granata z morja v eno ali drugo mesto. Ker so uporniki začeli obstreljevati San Sebastian, so v San Sebastianu ustrelili 700 upornikov, v Irunu pa okrog 1200. Po vestih iz Lizbone so uporniki obkolili Bilbao na severozapadu Španije. Danes se še ne more presoditi, na katero stran se bo vojna sreča obrnila. Borbe se vrše na nož in zahtevajo nešteto žrtev.

Pred dnevi je bila v Grčiji uvedena diktatura, ki naj napravi konec tamkašnjim strankarskim borbam, in pretekli teden je

grški ministerski predsednik Metaksas opravičeval diktaturo

v govoru po radiu. Dejal je med drugim: Pozivam vse Grke, da sodelujejo z vsemi silami pri velkem delu narodnega preporoda. Zdi poznate že vsi nevarnost, ki nam je grozila v medsebojnih strašnih bojih, ki so nam jih pripravljali sovražniki družabnega reda.

Naše politične stranke ne morejo zapustiti tesnega okvira malenkostnih prepričkov, ker so samo od teh prepričkov živeli. Zato so stranke

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

Janez mu ni odgovoril. Brž je izginil za ovinkom in hitel dalje kakor Kain, ki je umoril brata.

Po hribih nad Zakotjem je zorilo raznovrstno sadje. Drevje se je kar šibilo pod sladkim bremenom. Ljudje so delali sadjevec in kuhali žgane. Pozno v noč je odmevalo razbijanje tolkačev in škripanje stiskalnic; vmes je kdo zatrobil na kapo, preden jo je pritrdil na kotel, v katerem je vrelo namočeno sadje.

Berač Škur je hodil tisto jesen po hribih in pomagal kmetom pri spravlanju sadja. Delo mu sicer ni dišalo; oprijel se ga je zaradi pižake v času, ko je ponehala vročina. Poleti je rajši polagej po sencih in motil ljudi s pripovedovanjem. Ves, kolikor ga je bilo, je bil ustvarjen za proslaka.

Zganje in rdeči Jaka sta bila dobra znanca. Pripisoval mu je čudovito zdravilno moč, kadar ga je zavijalo v trebuhu. V takem primeru je bilo žganju treba pridejati kumne in pelina. Sredstvo je veljalo tudi za zunanjo uporabo proti trganju ali revmatizmu. Tudi bezgove jagode in borovnice je priporočal za uspešno notranje in zunanje zdravlilo.

Škur je bil človek, ki ni imel nikjer občanka. Kakor se je poprej navelčal doline, tako mu zdaj tueli v hribih ni prav preveč ugajalo. Spet ga je mikalo navzdol in nekega dneva je res oprtal svojo bisago ter se oprl na debelo, okovano palico. »Zdaj pojdemo! Pa

zdravi, dokler se ne vidimo!« se je poslovil od gospodarjev.

Kmetie bi ga bili radi pridržali. »Viš ga, Jaka! Pa bi se le še pomdili! Nam boš pa še kaj novega povedal!«

Mož pa se ni dal oregovoriti. Neka taina sila ga je vlekla v dolino. Med potjo se ga je bil nalezal. Pri vsaki hiši nekaj krenkih požirkov, pa se ga je nabral, da ga je komaj nesel. Vzlic temu pa je bil prav dobre volje. Pel je vso pot do gozda svoje stare pobožne pesmi, kakor:

»Marija pa na rajžo gre
čez strme žalostne gore,
Marija pride do morja,
prav lepo prosi mornarja:
»Prepelji me za božji lon,
da prideš pred nebeški tron.«

V gozdu se je zapletel med korenine in trnje ga je opraskalo do krvi po rokah in po obrazu.

V sencu na robu gozda je izvirala bister studenček. Jaka je sedel na klopičo ter se napil studenčnice. Voda mu je pogasila želo ter ga počasi iztreznila. Tukaj je ponovil drugo kitico, ki se je glasila:

»Mornar Mariji govori:
»Ne morem Te prepelati.
Ne vozim jaz za božji lon,
pa tud ne za nebeški tron.
Jaz vozim le za krajarje
in tiste bele zeksarje.«

Pod njim je ležala dolina, razdeljena v rodovitno polje, travnike in vrtove. Zakotje se je skrivalo v soteski med gostim drevjem. Od hiš so se videle le s'annate strehe, samo Mlakarjeva je bila krita z opeko.

»Kaj neki počne Gohar pod svojo nesrečno zvezdo?« si je mislil Jaka ob pogledu na prijazno vasico med odmorom na tretjo kitico, katero je zapel prav glasno:

»Nato mornar začne vozit,
začne se barka mu topit;
vzdihuje, vplie na vso moč,
Marijo kliče na pomoč:
»Pomagaj mi, pomagaj mi,
Marija, morska zvezda ti!«

Po kratkem oddihu je zapel še poslednjo kitico, namreč:

»Marija mu odgovori:
»Ne morem ti pomagati!
Naj rešijo te kračari
in tisti beli zeksarji.«

Spodaj na gozdni planoti je čepela skopuhova kočica. Škur si je mislil: »Dedec je kakor sova; pred solncem se skriva, ponoči pa bedi in čuva svoje bogastvo.«

»Nocoj ga bom podražil,« je sklenil sam pri sebi. »Dal mi ne bo seveda ničesar, pa tudi ničesar ne maram. Ako bo z menoi dober, bova načela steklenico žganja, v katerem je namočen janež zoper nadohu. Tudi kruha in kl-baso mu bom dal za večer.«

Tako je sklenil in krevsal počasi proti koči. »Hoj, Ločnik, hoj!« je posal in poklical skopuha. Svoj klic je ponovil, a čudak se ni ogasil.

»Odprl, mrcina!« je udaril po vratih s palico. »Saj nisem prišel beračit; še dobil boš nekaj, ako se bova razumela. Škur ne hodi prazen, njegova bisaga je zmeraj dobro založena.«

Iz kočice pa ni bilo odgovora.

»Lenuh, zaspanec!« Jaka je bil že nestrpen. »Vsaj ozmerjal bi me, kakor si valen! Ali pa

ustvarile zadušljivo ozračje, kjer bi bila porčala strela splošnega prevrata. Dne 4. t. m. vas je poteza Nj. Vel. kralja rešila v trenutku, ko ste bili tik nad prepadom. Vlada se zaveda odgovornosti za čin, ki ga je izvršila. Izgubili niste nobene izmed svojih državljanskih svoboščin. Ali ne čutite, da se vam je dvakrat olajšalo, ker ste na eni strani oproščeni strahovanja komunistov, na drugi strani pa strahovanja političnih strank, torej dveh strahovalcev, ki sta vam ogražala državljanske svoboščine. Svobodo so izgubili samo tisti, ki so jo zlorabljali in ki so jo izkoriščali v svoje namene.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

HMELJ. Obiranje v Savinjski dolini bo približno v enem tednu končano. Cene se še ne razvijajo. Kakovost je prav dobra. Iz Zateca poročajo, da hladne noči zelo ovirajo razvoj kobil, zaradi česar bo hmelj droben. Položaj v žateškem kakor tudi v drugih okoliših v tujini je tak, da se hmeljarjem, nikakor ni treba bati, da ne bi mogli po primerni ceni spraviti blaga v denar.

GOVED. Na ptujskem sejmu so prodajali za kg žive teže: vole po 2,25 do 3,75, krave po 1,75 do 3,50, bike po 2,75 do 3,25, junce po 2,50 do 3, teleta po 2,25 do 3,75, Din, konje pa po 250 do 3.800 in žrebete po 900 do 1.300 Din za glavo.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so prodajali prasce, stare 6 do 12 tednov po 60 do 115 Din rillec, debele svinje po 5,50 do 6 in plemenske svinje po 5 do 5,50 Din za kg žive teže.

Sejmi

24. avgusta: Javorje pri Litiji, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Rogatec, Slov. Bistrica, Sv. Duh (srez Ljutomer), Št. Jernej na Dolenjskem, Velenje.
25. avgusta: Loka pri Žusmu.
26. avgusta: Breg pri Ptuj, Ljubno (srez Gornji grad — samo za blago), Rajhenburg, Veliki Gaber v Slov. Goricah.

mi vošči lahko noč in srečno pot v dolino. V podstrešju je zaropotalo. Na tla je skočila mačka ter se skrila za butare, zložene ob steni.

Berač se je čudil in premišljal. Ako bi bil skupuh odšel od doma, bi bil najbrž zaklenil vrata. Kam pa naj vendar gre, ako za nikogar ne mara. Ob tem času je stal navadno pri ognjišču in kupal borno večerjo.

Okno je bilo celo odprto. Prosiak je stopil na prste in pogledal v sobo. Nekdo je ležal pod klopjo ob peči. Glava mu je bila zasunkana v stran in desnica sklonjena na prsih, levica pa razprostrta po sobi.

»Mrtev je!« Jako je vrglo od okna. Vendar se je hotel prepričati, preden odide v dolino.

Napravil je s palico pred seboj križ, da bi se mu kaj hudega ne zgodilo. »Vsa vrata se ne bo upal blizu«, si je mislil, ko je krenil v kočo.

Spotaknil se je ob razbiti svetilki. Umazane čunje so bile razmetane po tleh; nedaleč od mize je ležal prazen pehar. Škur se je sklonil in dotaknil s prstom mrliča.

Jaka še ni bil nikdar tako hitro v dolini. Preden je došel v Zakotje, se je že zmračilo. Naletel je na gručo fantov, ki so prav živahno kramljali. Izbirali so pesmi ter se preriivali, kdo jo bo prvi uredil.

Prosiak je planil mednje kakor jastreb med kokoši. »Ne, spodobi se, da uganete nerodnost!« jih je opozoril. »Mrliča imate v bližini...«

»Koga in kje?« so hiteli vpraševati.

»Uganite!« jim je dražil radovednost. »No, kdo bo prvi uganil?«

28. avgusta: Dolnja Lendava, Sv. Trojica v Goricah.

29. avgusta: Muta, Poljčane, Sv. Filip v Vercah, Sv. Tomaž pri Ormožu, Zagorje ob Savi, Zalec.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili (s prišteto premijo) v devizah:

1 holandski goldinar za 29.67 do 29.82 Din;
1 nemško marko za 17.54 do 17.68 Din;
1 angleški funt šterling za 219.09 do 221.14 Din;
1 ameriški dolar za 43.33 do 43.70 Din;
100 francoskih frankov za 287.71 do 289.15 Din;
100 češkoslovaških kron za 180.41 do 181.51 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 365, investicijsko posojilo pa po 84 Din. Avstrijski šilingi v zasebnem kliringu so bili po 8.58 Din. Nemški klirinški čeki so se trgovali po 13.48 Din, klirinške nakaznice na lire pa po 3.18 Din.

Drobne vesti

Bankovci po 1000 Din iz leta 1920, se sprejemajo za plačilo davkov. Iz Beograda poročajo, da je oddelek za državno računovodstvo v finančnem ministristvu izdal davčnim upravam navodilo, da sprejemajo bankovce po 1000 Din z datumom 30. novembra l. 1920. (brez rožete ali s pozneje natisnato rožeto) za odplačilo dolžnega državnega davka. Predpisan je tudi podoben postopek pri sprejemanju takih bankovcev za plačilo davka. Kakor znano je bankovcem po 1000 Din z datumom od 30. novembra l. 1920, potekel rok za zamenjavo pri Narodni banki 4. maja letos. Po poteku tega roka pa se je izkazalo, da je še precej teh bankovcev med ljudmi. Zato je finančno ministristvo izdalo davčnim upravam navodilo, da sprejemajo v nadaljnjo zamenjavo te bankovce.

DOPISI

GORJE PRI BLEDU. Podružnica SPD je letos izdala za povzdigo tujskega prometa prospekte. Glede na to je obnovila v vsem svojem okolišju markacije in napravila večje

»V Zakotju ni bil nihče bojan in nenadno tudi ni nihče ugasnil. Nocoj še ni nikomur zvonilo...«

»Mar je Ločnik še živ?« je odkril novico.

»Ali res ne veste, kaj se je zgodilo?«

»Skupuh naj bi bil umrl?« so ostrmeli.

»Saj že trohni, pa še nič ne veste. Nekdo ga je moral umoriti...«

Jaka je pripovedoval, kako ga je klical, ko se je ustavil ob njegovi koči. Ker ni bilo odgovora, je stopil noter. Našel ga je na tleh in okrog njega je bilo vse razmetano.

»Oj, kaj!« je klical, »kaj!«

Je glasila sodbja razburjenih vaščanov. Vse je drlo na grič pred kočo, a po odredbi župana ni smel nihče vstopiti. Zadovoliti so se morali z gledanjem skozi okno do prihoda orožnikov.

Med poslednjimi je došel tudi Mlakarjev Peter. Orožniki so že ogledali mrliča in iskali sled za zločincem. Nato so zaslišali vaščane, pred vsem berača, ki je prvi našel umorjenca.

Tudi Peter je prišel na vrsto. »Jaz bi lahko vse vedel«, je rekel važno. »Prejšnjo noč sem ležal na kozolcu. Okrog polnoči je moralo biti, ko sem se prebudil. Čul sem neko klicanje, pa nisem mogel vedeti, odkod prihajalo glasovi.«

»In potem?« je vpraševal orožnik.

»Mislim sem, da se tepejo fantje v kaki sednji vasi. Vstal sem in poslušal, a kričanje se ni več ponovilo. Nato sem legel in zadremal.«

Tudi Grile je izpovedal, da je čul ponoči glasno govorjenje. Spal je ob odprtem oknu. Slišal je tudi nagle korake — nekdo je moral bežati mimo njegove hiše.

**"Kakor novo je
-perilo!"- saj je
oprano z Gazelo!**

TERPENTINOVNO - MILO

GAZELA

pere res. lepo. belo

število novih križiščnih kažiplošnih tabel. Ustanovil se je jamarški odsek in marljivi člani jamarji so pridno na delu. Prijatelji narave se naprošajo, da jih obveste, ako vedo za nove jame ali prepade. V nedeljo 2. t. m. je imela podružnica vsakoletno planinsko veselico. Letos so si zbrali skalnato votlino, zvano Poglesko cerkev. Podružnica je s to svojo prireditvijo želela seznaniti javnost z naravno votlino, v kateri so se pred stoletji skrivali naši pradedje pred Turki, o čemer še danes priča obrambni jarek. Žalostno je, da so se na našem lepem planinskem slaviu stegli domači fantje. Podružnica ima s tem škodo, tako na ugledu kakor pri blagajni. Zamisljeni lepi spored se ni ves izvršil, saj nam bi bili naši jamarji pokazali svojo jamarško spretnost, katero je ceneno občinstvo tako nestrpno pričakovalo. Škoda! Nepridiprave naj oblastvo najstrože kaznuje.

ZAGORJE. (Smrtna kosa.) K večnemu počitku so položili 74-letno posestnico vdovo Marijo Sotenskovico iz Zavina, ki jo je

»Morilec ni bežal skozi vas«, je sklepal orožnik. Taki ljudje se ogibljejo hiš in javnih potov.«

Preiskava je dognala, da je bogatega samotarja ponoči nekdo napadel. Ubil ga je s topim orodjem. Nato ga je oropal in pobegnil domnevno v hosto, odtam pa navzdol v dolino.

Mnenje izvedencev je potrdila priletna ženica, ki je tisti dan nabirala v gozdu suho dračje. Tam, kjer se pot ob hosti nagne v bregove, je našla svetlinjo — kakor je imenovala svetlo kovino, katero je pokazala orožniku.

»To je srebrnik«, je spoznal orožnik, zakaj tudi v kotu pod capami so našli nekaj dragocenih ostankov ugrabljenega imetja.

Denar je izgubil napadalec, o tem se ni dalo več dvomiti. Tako jim je pokazal pot, po kateri je bežal z obilnim plenom.

»V Zakotju nima menda nihče takega denarja«, je menil orožnik.

»Mlakar je petičen so vedeli vaščani.

»Pa ne troši okrog denarja«, se je oglašil Peter, kar so mu potrdili brez ugovora.

Mrliča so odnesli drugo jutro v mrtvašnico. Sodna komisija je izvedla raztelesenje, nato pa so ga pokopali. Kočo pa je oblastvo uradno zapečatilo.

Umor v samotni koči je ostal na mrtvi točki. Razen splošnega mnenja, da je bil zločinec tujec, ki je poznal skupuha in vedel, da je denaren, ni bilo nikakih pravih podatkov. Morda ga bodo izdali srebrniki, ako jih bo nepredvidno razsipa. Zakotci so komaj čakali, da bi se to zares zgodilo. Tako se bo izkazalo, da v skrivnostni dogodek niso bili zapleteni.

predzadnjo nedeljo ponoči zadela kap. Pred dvema letoma je za kapjo umrl tudi njen mož Jože. Pokojnica je bila splošno priljubljena. Blag ji spomin!

ZAGORJE. Število brezposelnih delavcev narašča. Z zavidanjem čitamo poročila, da se marsikje razmere boljšajo. Pri nas pa je Dukičevo podjetje, ki je v kotredeškem rovu vršilo razna dela, že pred 14 dnevi odpustilo 12 delavcev. Vsi ti hodijo dnevno na občino prosit, da bi jih kje zaposlili. V nedeljo je bil na občinski deski napisan razglas, da se na Slačniku pri gradbi ceste odpuščenih 10 delavcev. Razumljivo je, da so siromaki, ki bi radi prišli za kramp, samo, da bi kaj zaslužili, potrpi in tudi ogorčeni. Obljube pred volitvami so pač bile zapeljive, a zdaj so težko izvedljive. To mora marsikdo izkusiti na svoji koži. Zato ni čudno, da zagorsko delavstvo drugačnih misli čaka jesenskih volitev.

Domače novosti

* **Naš mladi kralj je obiskal Ljubljano.** Ljubljana je v četrtek 13. t. m. prvič v letošnjih počitnicah pozdravila svojega mladega kralja. V spremstvu svojega angleškega učitelja, dvornega maršala in adjutanta se je Nj. Vel. kralj Peter II. po 11. uri pripeljal z avtomobilom v Ljubljano in se ustavil pred Krisperjevo trgovino. Mladi vladar se je pomudil v trgovini dolgo časa. Izbral je za svoje počitniško razvedrilo nekatere tehnične novosti, posebno tudi nekaj dobrih filmov za svoj kinematografski aparat. Ko se je mladi kralj, s sportno čepico na glavi in v kratkem plašču, vrnil iz trgovine, ga je množica, ki se je zbrala pred trgovino, navdušeno pozdravljala. Izpred trgovine se je mladi kralj spet z avtom vrnil na Bled.

* **Kraljica Marija na Visokem.** Predzadnjo sredo je Nj. Vel. kraljica Marija s svojo materjo kraljico Marijo Rumunsko napravila izlet v Poljansko dolino. Kraljica je svoj avtomobil sama šofirala. Med potjo so se visoki gostje ustavili na Visokem, kjer jih je sprejela in pozdravila dvorna dama ga. Tavčarjeva. Prav ob tem času je bilo na Visokem odposlanstvo Obrtniškega društva iz Ljubljane, ki je prišlo tja radi važnih stanovskih zahtev. Ljubljanski obrtniki so Nj. Vel. kra-

ljico in njeno mater navdušeno pozdravljali in ga. Tavčarjeva jih je predstavila kraljici, ki je z njimi izmenjala nekaj prijaznih besed. Po enournem odmoru sta se kraljici prijazno poslovili.

* **Knez namestnik Pavle na razstavi v št. Vidu nad Ljubljano.** Ob zaključku je posetil šentviško obrtno razstavo tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle v spremstvu svojega adjutanta polkovnika Petroviča in Aleksandra Obradoviča. Avto z visokim gostom se je ustavil pred šolskim poslopjem, kjer je bila razstava. Nj. Vis. kneza so pozdravili šolska mladina, razstaveni odbor, narodni poslanec za ljubljansko okolico Koman, župan Erjavce in dekan Zabret. Narodni poslanec Koman je visokemu gostu obrazložil težavni položaj prebivalstva ljubljanskega sreza. Poudaril je, da ga prebivalstvo pozdravlja zato tem pristraneje, ker vidi, da posveča vso pozornost in skrb vsem krajem naše domovine in vsem panogam našega narodnega gospodarstva. Po pozdravih je odšel knez namestnik v razstavne prostore in si razstavo pozorno ogledal. O razstavi se je izrazil zelo laskavo in pohvalno. Zunaj ga je obkolila skupina šolarjev, ki je pod vodstvom učitelja Jovana zapela tri pesmice. Petje šolskih otrok je visokemu gostu zelo ugaialo in je otroke pohvalil. V spremstvu domačinov je odšel nato v cerkev in si ogledal njeno notranjost. Knez namestnik se je potem odpeljal s svojim spremstvom nazaj proti Gorenjski.

* **Sokolji olimpijci spet doma.** K sprejemu olimpijske vrste Sokolov in Sokolic se je v ponedeljek zvečer zbrala na Ljubljanskem kolodvoru ogromna množica občinstva. Na kolodvoru je bila tudi močna četa Sokolov v krojih z godbo Sokola I. Savez sta zastopala prvi podstarešina Gangl in Švaiger, ljubljansko župo starosta dr. Pipenbacher in Krapež, Ljubljanskega Sokola starosta Kaizelj, mariborsko župo pa profesor Degen. Ob prihodu vlaka je godba zaigrala sokolsko koračnico, ki so jo skoro zaglušili vzklik množice. Takoj ko so Sokoli olimpijci izstopili, sta pristopila drug k drugemu podstarosta Gangl in vodja olimpijske vrste dr. Murnik in se poljubila a Sokoli so dvignili prvačka Štuklja na rame. Sokole olimpijce je nagovoril podstarosta Gangl. Njegovim besedam so s'edle dolgotrajne počastitve, ki se jim je zahvalil dr.

Murnik, poudarjajoč pomen vztrajnega sokolskega dela. Po Masarykovi cesti se je razvil potem dolg sprevod.

* **Peter Živković v Dubrovniku.** Nedavno je iz Splita prispel v Dubrovnik predsednik JNS g. Peter Živković, ki ošane tam več dni.

* **Predsednik vlade na Bledu.** Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stošadinovič je prispel v ponedeljek na Bled in je bil na Brdu sprejet v avdienco od Nj. Vis. kneza namestnika Pavla.

* **Pravosodni minister dr. Subotič je prevzel pošto.** V ponedeljek je dr. Nikola Subotič prevzel pošto pravosodnega ministra od dosedanjega zastopnika pravosodnega ministra Dragiša Cvetkoviča, ministra za socialno politiko in narodno zdravje.

* **Uspelo konjske dirke na Krškem polju.** Kmečki praznik in konjske dirke, ki jih je priredilo v nedeljo na Krškem polju Dirkalno in jahalno društvo iz Krškega, so bili izredno številno obiskani. Prva darila so prejeli: pri enovprežni dirki za dve in tri leta stare konje Ivan Lipej z Bizelskega, pri drugi dirki (za šurkatne in starejše konje) Jože Smeh iz Mestinj, pri tretji dirki A (jahalni galopni brez zaprek) Viljem Stanjko iz Zagreba, pri 3 dirki B Ivan Košak, pri četrti dirki (za ameriške dirkače domače rejce) Josip Petan iz Sromelj, pri peti dirki (dovovprežni za toplokrvne konje) Josip Petan iz Sromelj in pri šesti dirki (jahalni galopni z zaprekami) Viljem Stanjko iz Zagreba.

* **Znižana voznina za strelsko proslavo v Kranju.** Prometno ministrstvo je dovolilo polovično voznino na železnicah udeležencem proslave strelske družine v Kranju.

* **Poruhrski rojaki v domovini.** V soboto 15. t. m. je prispela z vlakom v Ljubljano skupina okoli 60 rojakov iz Poruhrja. Izlet v domovino je organiziralo Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski zvon« v Gladbecku. Rojakom so na kolodvoru priredili prirečen sprejem. Za pozdravne nagovore izseljenskega nadzornika g. Finka in drugih se je z iskrenimi besedami zahvalil vodja izletnikov g. Jazbec. Poruhrski rojaki ostanejo v domovini do 30. t. m. in se tega dne ob 17.15 zjutraj odpeljejo iz Ljubljane. V Gladbeck prispejo ob 23.43. Dragim rojakom želimo, da bi jim bilo bivanje med nami prav prijetno!

Zločinca pa tudi oblastvo ni moglo zaslediti. Zaman je bilo vsako poizvedovanje. Pazili so na sumljive osebe, ki bi izmenjavale srebrnike, toda zlobnik ni razmetaval denarja, zato ni bilo uspešno nobeno zasledovanje. Orožniki so pač nabrali nekaj podatkov, ki pa niso bili drugega kakor izrodki domišljije razburjenih vaščanov.

Koča nad vasjo je dobila novega gospodarja. Sodišče jo je prodalo na dražbi, ker ni bilo zakonitih dedičev. Kupil jo je Mlakar, ki je pozneje iskal najemnike, pa se zaradi nasilne smrti skopuha ni maral nihče tamkaj naseliti.

Tako so preživeli Zakotci dva zanimiva dogodka: odhod Gobarjevega Janeza in zločin v samotni koči. Vajeni napetih različnosti in dogodljajev so pričakovali novih zanimivosti po resničnem pregovoru, ki pravi: »V tretje gre rado.«

8.

Po odhodu Gobarjevega Janeza je poteklo prvo leto. Hudo je bilo sosedom po mimnem mladeniču in doma so ga silno pogrešali pri delu. Očetu je bilo vsak dan hujše pri srcu. Saj ni nikdar mislil, da pojde Janez res kdaj od doma. In ko je odšel po svetu, je bil prepričan, da se bo skoro povrnil. Sin pa se ni oglašil od nikoder.

Skrita bolest in zadržane solze so starcu trgale dušo, ni pa hotel tega očitno pokazati. »Ni naš še konec zaradi njega«, je nekoč omenil hčeri. »Vse gre lepo naprej; vsako delo je opravljeno o pravem času.«

»Ako bi nam ne pomagali Mlakarjevi, bi ne mogli shajati,« je dostavila Minka. »Kdo bi nam klepal kose in popravljaj orodje?«

»Peter je fant, kakršnega je treba iskati. Kako se je spremenil in popravil! Dokler se

je ukvarjal z Jerinko, ga ni bilo kaj prida. Zda je ves drugačen.«

Hči je pobesila glavo. Skrivaj se je strinjala z očetom, rekla pa ni nobene besede. Njen molk je razodeval pripravljenost, ako bo treba ugoditi njegovi volji.

»Minka! Starcu se je poznalo, da ima nekaj važnega na srcu. Z Mlakarjem sva večraj govorila. Kakor je videti, nima nič proti temu...«

Dekle je pomišljalo: »In če se oglasi Janez? Kdo ve, ali ni že na poti ves skesan in predrugačen? Vsak dan ga pričakujem in če pride, je verjetno, da se bo poboljšal.«

»Prepozno!« mu je zaprl vrata. »Nisem ga podil od hiše ter ga ne bom nikdar klical in vabil. Kadar pride, bo dobil svoj delež, pa naj si kje drugje zgradi domačijo!«

»Sponašal mi bo, da je moral od doma zaradi mene. Nikoli več me ne bo mogel videti in do smrti mi ne bo tega pozabil.«

»Sam je kriv! Čemu se bo jezil na druge? Niti toliko mu nisem vreden, da bi mi kaj pisal. Tak sin ne zasluži nobene milosti,« je rekel ves užaljen.

»To je pa tudi res,« mu je pritrdila.

»No, vidiš! Ugaialo mu je, ker je priznala bratovo krivdo. Ali Jerinki kaj piše?« je bil radoveden.

Minka ni vedela, ali pa ni hotela vedeti. »Odkar ve, da občujem s Petrom, mi Tončka več ne zaupa,« se je opravičevala. »Menda mi je nevoščljiva...«

»S Petrom ne bo nič,« se je posmehljivo rogal. »Kar obriše naj se pod nosom!«

»Jezí jo, ker ji vsako upanje odnese voda. Ljudje pa brusijo jezike...«

»Pri nas bo skoro urejeno... Mlakar je zadovoljen. Pa ti?« jo je vprašal naravnost.

»Ne vem, ali se je zgodil čudež. Zmotil se mežljivo.«

Oče je navidez porasel: »No, ta je pa lepa! Janezu sem moral braniti; tebe pa silim, pa se mi še upiraš...«

»Naredite, kakor veste, da bo prav,« se je naposled uklonila. »Ako bi vas silila, bi mi morebiti še očitali, če bi se kdaj kesali. Saj pravite, da smo rojeni pod nesrečno zvezdo.«

»Nevem, ali se je zgodil čudež. Zmotil se menda nisem,« je začel modrovati.

Minka je sledila pazno njegovim besedam. »Tiste rdeče zvezde ni več nad našo hišo. Od vsake odseva čisto bela svetloba...«

Hči se je kakor oddahnila: »Da bi tiste nesrečne zvezde le res več ne bilo! Želim vam vse dobro na stara leta.«

»Mlakar pravi, da se mi ni treba ničesar bati. Kdor ima denar, si lahko kupi nebesa. Celo na pokopališču se pozna razlika med ubožci in bogatimi.«

Minka mu je verno prikimala. Tudi Peter ji je že obetal, koliko denarja bo prinesel in kako bo uredil gospodarstvo, kateremu ne bo enakega daleč na okoli.

»Kakor vidim, sta se že zmenila,« je iznenadilo očeta.

»Govorila sva že o tem,« mu ni marala tajiti. »Odločala bo seveda vaša volja...«

Gobar je bil zadovoljen. »Tedad se bomo kar dogovorili. Čemu bi odlašali, saj potrebujemo mladega gospodarja,« (Dalej)

SARGOV

Rajši takoj **KALODONT** – potem ostanejo zobje zdravi in lepi

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI
IZDELEK

* Dr. Cankar poslanik v Buenos Airesu. Za jugoslovenskega poslanika v Buenos Airesu je imenovan dr. Izidor Cankar, vseučiliški profesor za umetnostno zgodovino v Ljubljani.

* **Koristna in poučna za vsakogar** bo na jesenskem ljubljanskem velesejmu od 1. do 13. septembra štiri velika poslopja obsegajoča propagandna razstava »Za naš les«. Na njej bomo iz statistik spoznali, kako naj preosnujemo dosedanje svoje gospodarstvo z lesom, da ga čimveč porabimo in obdelamo doma. Vsakega obiskovalca bodo statistike o razprostranjenosti in bogastvu naših gozdov in o produkciji in izvozu prepričale, da moramo sami začeti na najrazličnejše načine obdelovati les, ne pa da bi prodajali sirovega in polizdelke v inozemstvo, odkoder smo dosedaj kupovali iz našega lesa izdelane predmete za drag denar nazaj. Razstava nam bo pokazala vso produkcijo lesa, predvsem pa seveda vse načine uporabe v stavbarstvu in za najraznovrstnejše industrijske in obrtne predmete. Videli bomo modele najrazličnejših stavb. Zlasti zanimivi bodo pa tudi izdelki iz lesa, ki jih producira kemična industrija. Tej razstavi so priključeni živalski park z živalstvom naših gozdov, razstava »Naš sodoben vrt« s krasnimi posebnimi razstavami vrtov, cvetja, sadja, zelenjave in sploh vsega, kar prijatelja vrtov zanima, naposled pa tudi razstava malih živali, da si rejci lahko izbere za plemo čistokrvne kunice, perutnino in golobe. Mnogo novega in praktičnega bomo videli tudi v oddelkih za industrijske, obrtne in živalske sezonske predmete, enako pa tudi veliko razstavo pohištva, ki bo gotovo spet imela velik uspeh. Tudi za jesenski ljubljanski velesejem bodo veljali polovični popusti na železnicah, parnikih in letalih.

* **Najdba rimskega nagrobnega spomenika v Celju.** Pri prezidavi hiše v Prešernovi ulici 2 so našli pred kratkim pol metra globoko v temelju hiše vzdignjen kakih 60 cm visok in 80 cm širok ostanek rimskega nagrob-

nega spomenika iz 2. ali 3. stoletja po Kristusu. Z napisa na nagrobnem spomeniku je razvidno, da ga je dala postaviti »Žena...« (prve črke so izbrisane) Ursula svojemu v starosti 50 let umrlemu najmlajšemu sorodu. Kamen so spravili v celjski muzej.

* **Smrt starega narodnjaka.** V Vareji pri Sv. Vidu je preminil ugledni posestnik g. Franc Hahjanič, neomajen narodnjak še izza starih hudih časov. Štel je 74 let. Pokojnik je bil med ustanovitlji Hranilnega in posojilnega zavoda v Ptuj in ptujske narodne čitalnice. Kot naroden mož je bil sotrudenik rajkega dr. Jurtele in je moral za svojo narodno zavednost prenesti marsikak hud udarec. Na zadnji poti je spremljala rajkega velika množica ljudi. Prijubljenemu narodnemu možu bodi ohranjen časten spomin!

* **Nenadna smrt župnika.** Župnik šentpeterske župnije v Ljubljani g. Janko Petrič se je te dni odpeljal z g. dr. Demšarjem na Dolenjsko obiskat sošolca iz bogoslovja župnika g. Jakoba Žusta v Cerkljah ob Krki. Iz Novega mesta sta se pripeljala z avtobusom do Kostanjevice, kjer je župnika g. Petriča nenadno zadela kap, da je bil takoj mrtev. Njegove zemске ostanke so pripeljali v Ljubljano. Pokojnik se je rodil l. 1875. v Vasi pri Cerkljah. Eno leto je bil semenški duhovnik, potem je pa šel za kaplana v Škofjo Loko. Zatem je bil kaplan v Zagorju ob Savi, od koder je prišel za kaplana k Sv. Petru v Ljubljani. Bil je vzorn duhovnik. Bodi mu lahka zemlja!

* **Stavka lesnih delavcev v Škofji Loki.** Pri lesnem velepodjetju Franca Dolenca v Škofji Loki je nastala stavka vsega delavstva. Podjetje je namreč odpustilo večje število delavstva ter ni hotelo sprejeti zahteve delavstva, naj ne bo nihče odpuščeno, temveč naj bi se kvečjemu skrajšal delovni čas. Delavci so doslej delali po 11 ur na dan, zdaj pa zahtevajo, naj bi se delavnik skrajšal na 8 ali na 6 ur, tako da bi imeli vsi vsaj skromen zaslužek. Pogajanja doslej še niso uspela. Delavstvo zatrjuje, da bo v stavki vstrajalo, dokler se ne ugod-

njevim zahtevam. Delavstvo je odločeno, da s stavko izvojuje svoje zahteve, ki so prav skromne, ker itak ne zahteva učinkovitega zvišanja svojih res malenkostnih mezd.

* **Dekle je postalo fant.** Primarij sarajevske bolnišnice dr. Bahtijarevič je operiral 15-letno Almaso Popovičev, ki se je začela razvijati v fanta. Operacija se je posrečila in Almasa zapusti v kratkem bolnišnico kot fant.

* **Smrt v brzem vlaku.** Te dni je iz Postojne poseben brzi vlak peljal skozi Slovenijo in Ljubljano izletnike v Budimpešto. Vlak je imel 400 potnikov drugega in 150 potnikov tretjega razreda. Med Zalogom in Lazami pa je v vlaku nenadno zadela kap izletnika 42 letnega zdravnika iz Napolija dr. Brapaccia Francesca. Zaradi smrti se je moral vlak v Lazah ustaviti, kjer so truplo mrtvega zdravnika prenesli iz voza najprej na postajo in nato v mrtvašnico.

* **Smrt v jezeru.** V Blejskem jezeru je utonil poštni uradnik Kobile Franc. Kopal se je in plaval na brže precej daleč od kopališča, pa ga je moral prijeti krč. Bil je doma iz Konjic in je bil vesten uradnik. Prišel je na Bled le čez poletje, prej pa je bil v Ljubljani.

* **Smrt pod avtom.** Pri posestniku Francu Tretnjaku v bližini Slovenjgradca je 25-letni hlapec Repnik Franc vozil iz gozda hlode. Ko je proti večeru pripeljal zadnji voz se je s kolesom napotil še po čevlje, pa je tresnil v neki zagrebški avto. Šofer Wiesinger je ranjenca odpeljal v slovenjgraško bolnišnico. Toda zaradi hudih ran na glavi je Repnik kmalu izdihnil.

* **Nesreča avstrijskega planinarja.** V soboto so šli 19-letni Ulrik Mölzer iz Sinče vasi in še trije njegovi tovariši iz tistega kraja s Skute v Savinjskih planinah na Okrešelj. Pod Skuto je stopil Mölzer k potoku in pil vodo. V tem trenutku se je nad njim utrgal plaz kamenja. Mölzer je dobil pri tem hude poškodbe na glavi in notranje poškodbe. Reševalna ekspedicija SPD je potrebovala vso

TONE BRDAR:

2

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Cvetka je iznenada zajokala.

»Oh, iz tega se bo rodilo še gorje! Prosim vas še enkrat — rotim vas: pozabite me! Vi ne morete in ne smete pustiti svoje neveste! Tako visokega stanu ste, jaz — jaz pa sem samo revno dekle!«

»Jaz ne vprašujem po tem! Kaj je to ljubezni mar? Pozabi, kdo sem! Verjemi mi in srečna bova!«

»Domov moram! Moja mati je bolna!«

Kakor preplašena ptica se mu je izvila iz rok, on pa je dejal:

»Spremem te, Cvetka! Saj si imava še toliko povedati.«

»Ne, ne,« se je branila. »Lahko naju kdo vidi — —«

»Torej dobro, Cvetka, ampak videti se morava kmalu spet! Ali morda ne maraš? — Ali me res ne ljubiš?«

Njeno ljubeče srce se ni moglo upirati prošnji. Slonela je spet na njegovih prsih in Stanko jo je poljubljal na solzne oči.

»Pojutrišnjem so binkošti, Cvetka, praznik veselja in ljubezni. Veš, kje se lahko snideva? V vrtu gostilne »Pri treh lipah« se dobiva. Tam naju nihče ne pozna in lahko se bova pogovorila. Kajne, da prideš, Cvetka?«

Dolgo se je branila, naposled pa je ven-

dar privolila v kljub vsem pomislekom. Še enkrat jo je grof Stanko objel, še enkrat jo je poljubil, potem pa sta se poslovila:

»Na svidenje!«

Cvetka je odhitela proti domu, grof Stanko pa je gledal za njo, dokler mu ni izginila izpred oči.

Nato je odjezdil proti očetovemu gradu in ni slišal zaničljivega smeha izza smrečja.

»Aha!« je govoril Hugo in šel počasi za svojim bratom. »Pojutrišnjem torej, v gostilni »Pri treh lipah«. Tudi jaz bom tam in ti bom, ljubi bratec, zagodel takšno, kakršne še nisi občutil!«

II.

»PRI TREH LIPAH«

Nebo je žarelo škrlatno rdeče in počasi je zagrinjal mrak zemljo.

Maj je prišel in vdihnil svetu novo življenje.

V gostilni »Pri treh lipah« je vse vrvelo. Zapeljivo se je slišala godba iz široko odprtih oken plesne dvorane. Fantje in dekleta so kar v trumah prihajali iz sosednih vasi.

Tudi Cvetka je stopila v gostilniški vrt, oblečena preprosto, a okusno. Boječe je šla mimo smejočih se fantov, samo za trenutek je obstala in se ozrla v dvorano, kjer so se začeli vrteti prvi pari. Potem je hitela dalje med tiho grmičje v ozadju.

Tam je stala košata lipa. Pod njo je bila narejena klopica in bezeg se je zarasel na okoli tako gosto, da je nastala prava senčnica. Tako samotni je bil ta kotiček, kakor bi bil nalašč za zaljubljene ljudi. Godba se je sem le malo slišala.

Cvetka je sedla na klop. Srce ji je nemirno utripalo. Kako naenkrat se je vse izpremenilo v njenem pustem vsakdanjem življenju! Zdelo se ji je, kakor bi se bila prebudila v novo srečo. Še zmerom ni mogla vsega razumeti in mislila je, da živi samo v pravljicah taka neizmerna blaženost.

»On me ljubi, on me zanesljivo ljubi!« se je veselilo njeno srce. »In malu pride sem, da mi iznova razodene svojo ljubezen!«

Sladko in prijetno ji je bilo okoli srca pri tej misli.

Tedaj je nekaj zašumelo v grmovju in zaslišal je hitre korake. Grof Stanko se je prikazal pri vhodu v senčnico.

»Cvetka! Cvetka!« je vzkliznil in jo poljubil. Tiho, zaljubljeno sta šepetala. Sedela sta na klopici tesno objeta. Vse tiho je bilo naokoli, samo iz dvorane se je slišal valček.

Cvetkino srce je bilo tako polno, da je morala jokati od sreče.

»Ah, tako sem srečna! Tako neizrečno srečna! Toda to ne bo moglo ostati! Kaj bo iz tega? Midva nisva drug za drugega. Ljubila te bom do groba, ampak tvoja ne morem biti, ker te ne maram storiti nesrečnega.«

»Nikar ne jokaj, Cvetka moja!« jo je nežno tolažil. »Sicer se bova morala ločiti, ker bo kmalu konec mojega dopusta, toda tebi ostane zvest, pa naj pride, kar hoče. Ti boš moja nevesta in nobena druga!«

»Tega tvoj oče ne bo nikoli dopustil!« je vzdihnila Cvetka.

»Potem te pa vzamem brez njegovega dovoljenja!«

»Stanko, ali se smem postaviti med tebe in tvojega očeta? Nekoč se boš kesal, da si vse menil žrtvoval, če se boš spri s svojim očetom.

moč, da je ponesrečenca spravila skozi močno zasneženi Turski žleb na Okrešelj in dalje v Logarsko dolino, odkoder ga je Logarjev avto prepeljal v celjsko bolnišnico. Dva izmed tovarišev ponesrečenca sta krenila čez Savinjsko sedlo, da obvestita o nesreči s'arše ponesrečenca, četrti tovariš pa se je peljal s ponesrečencem v Celje, kjer je uredil načelnik reševalne ekspedicije g. Kopinšek vsa potrebna, da se je mogel poškodovanec peljati domov.

* **Velika nevihta nad Ljubljano.** Predzadnjo sredo je bila nad Ljubljano in okolico huda nevihta. Se hujše neurje je besnelo v Pohorjaških Dolomitih. Tudi okoli Vrhnike in po Notranjskem je besnela v velikem obsegu nevihta. Vmes je padala tudi drobna toča. Na poljih v okolici nevihta ni napravila posebne škode. Okoli Domžal in Kamnika pa je silen vihar napravil večjo škodo. Na radijski anteni pri Domžalah je potrgal 14 milimetrov debelo antensko bakreno žico, ki veže oba velika oddajna stolpa in ki je dolga 90 metrov. Zaradi te poškodbe postaja en dan ni mogla delovati. V St. Vidu ob železniški progi v bližini vižmarske postaje gradi neki zasebnik vilo, ki je že skoro dograjena. Tam so zavetja pred nevihto iskali trije mladi dečki, stari do 10 let. Zdajci pa je v hišo udarila strela, ki je omamila vse tri dečke. Vsi so nezvestni obležali na tleh. Prvi je prišel k sebi mizarjev sin Viktor Bančič s Trate. Poklicani so bili po telefonu ljubljanski reševalci, ki so Viktorja prepeljali v bolnišnico. Ostala dva dečka so starši prevzeli v svojo oskrbo. Vsi trije so že izven nevarnosti.

* **Granate je izkopal.** Posestnikov sin Janez Justin v Lescah je pri domačem skednju izravnaval zemljo in izkopal kar 52 ročnih granat. Ročne granate so zložili previdno na kup in ga potem, ko so bili o nenavadni najdbi obveščeni tudi leški orožniki, zastražili, da ne nastane nesreča. Kdo je granate v Lescah zagrebel, se ne ve. Nekateri trdijo, da Nemci, drugi pa pravijo, da so jih zakopali Madžari ob svojem odhodu iz Lesc.

* **V smrti zaradi žalosti za možem.** V nedeljo popoldne se je zastrupila v Karlovcu 37-letna vdova Mileva Pavlinova. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je kmalu v strašnih mukah izdihnila. Samomor je izvršila zaradi smrti moža, ki je bil carinski uradnik v Prištini.

* **Smrtna nesreča otroka.** V Zgornji Hudi pri Celju je vaga voza zadela v glavo 18mesečno hčerko posestnika Ivana Brenceta Ljudmilo tako nesrečno, da je otrok kmalu umrl. Nesrečo je zakrivila voznikova neprevidnost.

* **V rudnik je padel in si razbil glavo.** V Medvecih pri Majšperku je premogovnik družbe Hrastovec—Podlož. Te dni se je tam zgodila huda nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. V neko rudniško jamo je padel 30 let stari delavec Jože Krošl. Pri padcu se mu je zdrobila glava, a tudi prsni koš je bil hudo poškodovan. Nezvestnega so prepeljali v tujsko bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **Strela vžiga.** Ko je te dni divjala nad Mariborom in okolico nevihta, je udarila strela v hišo upokojenega uradnika Franca Zakoška v Slomškovi ulici na Pobrežju in zažgala stanovanje. Vendar se je zakoncema še pravčasno posrečilo pogasiti požar. Strela je onemogla tudi tri otroke, vendar pa so jih kmalu spet spravili k življenju.

* **Smrten padec z drevesa.** V Zgornji Ročici v Slovenskih goricah je 78-letna preužitkarica Ivana Rokavčeva obirala hrške. Nenadno pa je padla z visokega drevesa in si zlomila hrbtenico. Nesrečnica je kmalu umrla.

* **Obešil se je** 45-letni gostilničar Josip Malle v Suhem dolu pri Slovenjgradcu. Zena je pri samomoru našla pismo, v katerem se poslavlja od nje in treh nedoraslih otrok ter pravi, da gre v prostovoljno smrt zaradi bede, ki grozi njegovi rodbini.

* **Veliko gospodarsko poslopje zgorelo.** V Zgornjih Verianah pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je ogenj upepelil veliko gospodarsko poslopje posestnika Magdica Jožefa. V velikim naporom gasilcev od Sv. Trojice in Sv. Lenarta in vaščanov so rešili le živino in nekaj orodja. Pri reševanju živine se je hudo opekla gospodinja Jožefa po obeh rokah in obrazu. Govorijo se, da je ogenj zanetila zločinska roka.

* **Otrok je zažgal.** Na Lučkem vrhu je imel posestnik Dokl lepo viničarjlo, v kateri je stanoval viničar Vinko Geratič. Predzadnjo nedeljo se je Geratič s svojo ženo napotil v cerkev k Sv. Trojici, doma pa so ostali trije otroci v starosti do sedmih let. Kmalu po odhodu staršev so se začeli otroci v listnaku igrati z vžigalicami. Tam je tudi nastal požar, ki je

v kratkem času upepelil vso viničarjlo. Zgorlo je vse, tako da je viničar Geratič dobesedno postal berač. Posestnik Dokl pa trpi okoli 20.000 Din škode.

* **Umrla zaradi poškodb.** Te dni je neznan avtomobilist v Košakih povozil 70 letno prevžitkarico Terezijo Očerlovo. Nesrečnica je po večdnevem trpljenju v mariborski bolnišnici umrla.

* **Smrt pri delu.** Pri montiranju električne napeljave v Stični je zadel mrtvoud Alojzija Matjašiča iz Grosuplje, uslužbenca pri banovinskem elektrovodu. Truplo so prepeljali v Grosuplje, Blag mu spomin!

* **Obešenec je pobegnil.** Kaj takega se ne zgodi vsak dan. Ves preplašen je te dni prihitel v hišnikovo stanovanje na Ljubljanskem gradu gostilničar Tomšič in telefonično obvestil reševalno postajo v mestu, da visi na drevesu v parku približno 40 let star mož. To je bilo tudi res, a je obešencu, ki se je odločil za prostovoljno smrt, eden izmed sprehajalcev medtem prerezal vrvi. Reševalci so prihiteli z avtomobilom in našli obupanca že na tleh. Naenkrat se je ta zdramil, odprl oči, v naslednjem trenutku pa tudi že skočil pokoncu in jo ucvrl proti Florjanski ulici, kjer se je kmalu izgubil.

* **Toča in požar v okolici Mirne.** Te dni so se zgrnili nad Mirnsko dolino temni oblaki, iz katerih so švigale strele. Blizu Mirne je strela udarila v skedenj posestnika Franceta Jermana. Na skednju sta bila tedaj dva otroka, ki pa sta po srečnem naključju ostala nepoškodovana. Ogenj je skedenj in hleve upepelil, hišo, kozolec in ostale zgradbe pa so rešili gasilci iz Mirne, ki so jim prispeli na pomoč še gasilci iz št. Ruperta in Trebnjega. Pred nevihto je padala kake četrt ure precej debela toča, ki je hudo oklestila najlepše vinograde Oplenka, Zadrage, Okroga in Gorce. Od toče je zbita tudi aida.

* **Smrtna nesreča.** Te dni so na pokopališču v Turju pokopali devetnaestletnega Franca Melaka, doma iz Črete pri Sv. Jodertu nad Laškimi. Mladi rudar se je v petek popoldne napotil s tovariš v rudniški jašek Lišo pri rudniku Hudi jami. Kmalu zatem je omahnil z vozičkom kamenja vred v globino 75 metrov in obležal na mestu mrtve. Prihujenega, poštenega rudarja globoko pomilujejo vsi, ki so ga poznali.

In če me ne boš več ljubil, če me boš zapustil —

»Nikoli, nikoli se ne bo to zgodilo!« ji je strastno zatrjeval. »Nikoli, Cvetka, te ne bom nehal ljubiti! Ti si moja edina sreča! Vem dobro, da se bom moral hudo boriti, toda zadovoljen sem, samo če mi ti ostaneš zvesta!«

Cvetkini pomisleki so se razkadili v nič in stisnila se je bližje k njemu. Mislila sta, da sta sama in da ju nihče ne posluša.

Toda kakor tedaj v gozdu, tako se je tudi tu priplazil Stankov brat Hugo v njuno bližino. Skril se je za debelo lipo in je od tam slišal vsako besedo. Izprva je mislil obvestiti Stankovo nevesto Elviro, da se snideta grof in tovarniška delavka tu, kmalu pa se je premislil, ker bi ga bila baronica Elvira samo ovirala pri tem, kar je nameraval storiti.

Stiskal je pesti. Že davno je namreč zasledoval lepo Cvetko, zdaj pa mu jo je naenkrat prevzel srečnejši brat. Smehljaj se je, ko je poslušal, kakšne resne namene ima Stanko z njo.

»Ti norec!« je mislil sam pri sebi. »Kar slepo drviš v svojo nesrečo! No, jaz ti bom še pomagal, da prej zabredeš vanjo! Oče te bo izgnal in te razdedinil. Potem pa stopim jaz na tvoje mesto, potem bo vse moje: tvoja nevesta, grad, tovarna, vse premoženje! Haha, potem bom jaz gospod, ti pa pojdeš lahko kamorkoli s svojo delavko!«

Zaljubljenca nista slišala njegovih hudobnih groženj. Ljubila sta se in si slikala prihodnost v zlatih barvah.

»Zdaj pa moram domov!« je dejala Cvetka in vstala.

»Zdaj že? Tako zgodaj, ljubica? Ostani še!« In spet jo je potegnil grof Stanko k sebi na

klop. Kmalu pa sta oba vstala in se začela izprehajati po tihem, samotnem vrtu. Iz hiše jima je svetila luč in glasovi godbe so postajali vabljivejši. Ustavila sta se in poslušala. Cvetka se je spomnila tiste srečne ure, ko je prvič plesala s Stankom, ko se ji je zdelo lepše kakor v nebesih.

Godba je igrala isti valček kakor takrat. Skoraj nehote se je vzdignila njena drobna nožica v taktu in sladko smehljajoč se je gledala Cvetka svojega ljubčka.

»Ali se še spominjaš?« ji je šepnil. »Ali še veš, tisti večer!«

»Oh, da, tako nebeško lepo je bilo!« je sanjavo pritrdila.

»Ali ne bi hotela spet plesati, Cvetka? Z menoj! Pojdi, saj naju nihče ne pozna!«

Cvetka se je sicer bala, da jo ne bi ljudje videli v njegovi družbi, naposled pa so jo le premagale njegove prošnje in veselje do plesa.

Stanko jo je odvedel v dvorano. Cvetka je šla za njim; nikamor se ni upala pogledati od sramu in zadrege.

Lepa postava grofa Stanka in Cvetkina nenavadna lepota sta zbujali splošno pozornost. Fantje so iztegovali vratove in kakor očarani strmeli v Cvetko, dekleta pa so se ozirala za grofom.

Od ust do ust so ljudje šepetali: »Kdo sta ta dva?« Toda nihče ni vedel odgovora.

Neznani par je čakal, da se je končal ples. Potem pa je vrgel grof Stanko godcem zlatnik in jim velel: »Valček!«

Godba je zaigrala in Stanko je objel ljubico. Kakor vihar sta zaplesala v prostrani dvorani. Oči vseh so jima sledile.

Toda tudi dvoje hudobnih oči je gledalo za njima. Hugo je bil namreč prišel in se pomešal med gledalce. Da ga ne bi kdo spoznal, je oblekel slabo suknjo in si dal na glavo čepico. Tako je bil najbolj podoben kmečkemu fantu. Previdno je ostal v zadnjih vrstah, da ga brat Stanko ne bi opazil. Poželjivo je gledal Cvetkino vitko telo, ki se je tako lepo gibalo v plesu.

Toda vsi niso gledali mladega para samo z občudovanjem. Nekateri fantje so temno gledali lepo oblečenega ujeuga gospoda in kmalu so se zaslišale hudobne opazke.

»Kaj pa išče tu gosposki škric?« je zagodrnjal širokopolec, grd fant. »Kako, da se meša med nas? Tega ne bomo trpeli!«

»Prav imaš, Miha!« mu je pritrdil drugi. To je predrznost! Njegova ljubica ni grda. To bi pa že rad imel!«

»Rad verjamem!« je pripomnil tretji. »Ampak to dek'le ni za nas!«

»Ven bi morali škrica vreči!« je rentalil Miha in stiskal pesti.

Hugo je pozorno poslušal pogovor napoli pijanih fantov. Dobro se mu je zdelo, da so se tako razvneli in skušal je še podžgati njihovo jezo proti svojemu bratu.

»Tako bi bilo prav!« jim je pritrdil. »Tega vam res ni treba trpeti! Vrzite napihnjenega škrica ven! Jaz dam za pet litrov vina, če naredite to reč!«

Fantje so bili takoj zadovoljni in Hugo se je že naprej veselil, neprijetno se bo godilo bratu. A njegove podžigajoče besede je slišal mlad fant, ki mu niso bili hudobni nameni zlobnežev prav nič všeč.

Mladi fant je bil orjaške postave, oblečen v lovsko obleko. Daleč naokoli je bil znan pod

* **Štirje pogorelci.** Dravsko polje je ozemlje večnih požarov, ki po večini nastanejo v okoliščinah, da pravega vzroka ni mogoče dognati. V nedavni noči je bil na Dravskem polju spet večji požar. Iz nepojasnjenega vzroka je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnice Marije Javornikove v Spodnjih Jablanah. Poslopje, ki je bilo delno krito s slamo, je zgorelo do tal. Spricho velikih plamenov so se drug za drugim vnela še sosednja gospodarska poslopja posestnikov Vnuka Stefana, Beraniča Jerneja in Javornikove Neže. Tudi vse te zgradbe, ki so bile delno krite s slamo, so bile uničene in z njim mnogo žita, krme in slame. Zgorelo je tudi mnogo orodja in ena svinja. Na kraj požara so prihili gasilci iz Cirkovc in Škol, katerim se je po večurnem napornem gašenju posrečilo požar omejiti.

* **19 zgradb v plamenih.** V vasi Pilatovcih v radatovski občini je pred dnevi začelo goreti pri posestniku Petkoviču, a trenutek za tem še v nekaterih drugih hišah, ki so bile skoro vse zgrajene zelo preprosto in po večini krite s slamo. Spricho burje je v kratkem razdobju bilo 12 stanovanjskih in 7 gospodarskih zgradb v plamenih. Na brzojavni klic sahorske pošte so mešiški gasilci z motorno brizgalno takoj hiteli na mesto nesreče in se jim je delno posrečilo ogenj vsaj omejiti med tem ko je bilo na gašenje zaradi velikega pomanjkanja vode skoro nemogoče misliti. Mešiškim gasilcem so prihili na pomoč tudi gasilci z Lokvice in seveda tudi domači gasilci iz Radatovcih, Škoda, ki znaša 300 000 Din, je poravnana z zavarovalnico. Vzrok požara je še zagoneten. Oblastva so uvedla preiskavo.

* **7 letni požigalec.** V torek popoldne je nastal v gospodarskem poslopiu posestnice Jere Planinškove pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju požar, ki se je razširil tudi na gospodarsko poslopje sosedja Jožefa Drevenška. Obe zgradbi sta zgoreli s poljskimi pridelki in krmo vred. Domača gasilska četa je po napornem prizadevanju omejila požar. Orožniki iz Cirkovc so dognali, da je požar zakrivil 7-letni Albin Ogrizek, ki je v oskrbi pri posestnici Antoniji Domanškovi. Fantič se je pred požarom nasproti drugim otrokom izrazil, da bo pri Planinškovi zažgal slamo.

* **Na Gorjancih oropan in na ogenj vržen.** Pšejo nam: Za kruhom se je napotil te dni na Hrvaško 55-letni zidar in posestnik Jože

Srebrnjak iz Velikih Roj pri Št. Jerneju. Pešpot drži mimo Mirčevega križa, majhne cerkvice na vrhu gozdnatih Gorjancev. Blizu cerkve je Srebrnjak opazil ogenj, ob katerem sta stala dva okrinkana in s karabinkama oborožena vojška in ena v lahino oblečena, ki je bila bržčas tudi moški. Ničesar hudega sluteč se je Srebrnjak približal tej družbi in prosil, da bi si smel na ognju prižgati cigareto. Ko je pa pristopil k ognju, so ga prijeli in zahtevali od njega denar. Imel je le 40 Din, katere so mu vzeli, ga zvezali, vrgli na ogenj in šli. Z velikim naporom se je potem, ko je bil že po vsem telesu opečen in mu je obleka čisto zgorela, rešil smrti v ognju. Prišel je klicati na pomoč in ker ni bilo nikogar, ki bi mu pomagal, se je z veliko težavo privlekel do bližnje vasi Vodenice, odkoder so ga usmiljeni ljudje z vozom prepeljali do zdravnišnice v Kostanjevico in od tam v bolnišnico.

* **V prepad je padel in se ubil.** Nedavno popoldne je šel 67 letni samski delavec Jurij Šoster v Črnem vrhu pri Št. Juriju ob Taboru k sosedu, ki je kuhal žganje. Tam je izpil čašico žganja in se kmalu napotil proti domu, oddaljenemu kakšnih 10 minut. Pot drži skozi gozd po ozki stezi. Bil je vsaj na videz čisto trezen. Ko je šla pozneje po isti poti 18 letna Julka Kovčeto iz Črnega vrha, je našla Šosterja v prepadu mrtvega. Kakor se je ugotovilo, je Šosterju na ozki stezi spodrsnilo, da je padel v precej globok prepad in si zlomil vrat.

* **Se tretjega so aretirali v zvezi z umorom Strajnske.** Mariborska policija je prejela iz Gradca obvestilo o zaslišanju morilcev Šterna in Kolarja, ki priznavata roparski umor finančnega preglednika Strajnske v Mariboru in pravita, da je sodeloval tudi kovaški pomočnik Franc Belak iz Prešernove ulice na Pobrežju. Ta je napravil načrt in določil Šterna za morilca. Policija je Belaka že aretirala. Belak deloma priznava dejanje. Štern je izpovedal, da je vzel Strajnsku le 4800 dinarjev in zlat prstan. S tem denarjem sta s Kolarjem šla v Zagreb, kjer sta pet dni bila v nekem tamkajšnjem hotelu. Iz Zagreba sta se napotila v Avstrijo, kjer sta v Leobnau bila aretirana.

* **Otroka je varovala in kradla.** Na Kancu pri Kranju stanujeta zakonca Kolman Ivan in Marija. Oba delata v tvornici »Semperit«. Te dni je prišla ženo obiskat njena prijateljica

Frankova Regina, ki je brezposelna. Zato sta bila oba Kolmanova prav zadovoljna, da bo v njuni odsotnosti pazila na otroka in sta šla na delo. Ko sta zvečer prišla domov, sta našla otroka ob odprtem oknu nagega in vsega premrženega. Regine pa nikjer. Mož je hitro otroka zavil in ogrel, obenem pa se mu je zadelo, da ne bo vse v redu. Hitro je pogledal v odprto omaro in takoj ugotovil, da so z Regino vred izginili zlata moška ura z verižico, zlat moški prstan in par moških čevljev. Do denarja Regina ni prišla, ker je bil zaklenjen. Kolmanova sta tatvino prijavila policiji, ki je pričela Regino takoj iskati, na preji na stanovanju njenega ljubčka Pliberška brezposelnega tkaninskega delavca, pa ju ni našla. Regina šteje 17 let in dela svoji materi samo preglavice.

* **Pijani razgrajali so obstrelili dve ženski.** Nedavno proti večeru sta se vračali z dela na polju posestnica Marija Kukčeva in njena poročena hči Kokotova Julijana iz Turškega vrha. Na cesti se jima je približala skupina pijanih fantov, ki so ju napadli s samokresi in oddali več streliv. Obe ženski sta bili ranjeni, in sicer mati v levo nogo, njeno hčer pa so zadeli kar trije streli v glavo, v prsa in roko. Ko sta začeli klicati na pomoč, so se divjaki razbežali, ranjeni ženski so pa pustili na cesti. Hudo poškodovani ženski so pripeljali v prusko bolnišnico. Podivjanci pridejo pred sodnike.

* **Desetletni tat koles.** Mariborska policija je prejela 10letnega posestnikovega sina Vladimira Kranerja iz Slovenskih goric, ki je pred dnevi pobegnil od staršev in se potikal po Mariboru. Fant je na Glavnem trgu ukradel mestnemu šoferju Simiču kolo in se odpeljal. Toda mladega tatiča so kmalu prijeli.

* **Sodba zaradi hranilnih knjižic.** Pred malim senatom v Ljubljani se je vršila razprava proti Josipu Grašku, ki je bil obdolžen prevar zaradi hranilnih knjižic v 205 primerih in oderuštva. Grašek je bil obsojen na tri in pol leta robije, dalje v denarno kazen 300 Din, odnosno pet dni nadaljnjega zapora. Zasebnim udeležencem priznava sodba le zneske, za katere so bili resnično odškodovani. Glede višjih odškodninskih zahtev pa se vračajo na civilnopravno pot. Prav tako oni, ki se niso prijavili kazenskemu postopanju. Predsednik malega senata je v glavnih obri-

imenom Kolarjev Jurij. Hugo ga je dobro poznal, ker je bil mladi mož v službi pri njegovem očetu, toda zdaj ga ni videl, ker je bil skrit za širokimi hrbiti fantov.

Kolarjev Jurij je spoznal tudi grofa Stanko in pri pogledu na Cvetko se je ves stresel. Na njegovem zarjavelem obrazu sta se kazala strah in boleč; kakor bi hotel reči: »Tega si ne bi bil nikoli mislil! Cvetka, uboga tovarniška delavka v rokah mladega grofa!...«

Kolarjev Jurij je žalostno zmajal z glavo kakor bi že naprej videl nesrečo in pogubo lepe Cvetke.

Med tem je pa z očmi zasledoval oba fanta, ki sta si hotela zaslužiti nekaj litrov vina. Počasi je vtaknil pipo v žep, potem pa se je naglo preril skozi gnečo.

Grof Stanko in Cvetka nista slutila, kakšen vihar se zbira nad njima.

Fanta sta med tem prišla na sredo dvorane. Tam sta se z močnimi rokami zagrabila za rame in počasi in nerodno zaplesala valček. Pri tem pa sta pazila na to, da sta se čedalje bolj bližala tujemu paru, hoteč ga podreti na tla.

Stanko je ob pravem času opazil njun namen in se je znal tako dobro ogniti, da se je eden izmed fantov takoj prevrnil po tleh. Jazen je skočil izzivalec pokoncu.

Godba je v trenutku obstala. Začudena sta se Stanko in Cvetka ustavila. Fanta pa sta se zagnala s stisnjenimi pestmi proti njima.

»Ven! Ven s škricem!«

Cvetka je prestrašena zakričala. Toda napadala še nista prišla do njiu, ko je skočil vmes Kolarjev Jurij. Ne da bi kaj izpregovoril, je z železno pestjo prišel oba pretepača za ušnji in v trenutku je bil z njima na vrtu.

»Ničredna pobašina, zdaj vaju bom naučil, da je treba tuje ljudi pustiti pri miru!« je kričal nad njima in trkal drugega ob drugega.

V dvorani se ni nič zganilo, da bi jima šel na pomoč. Vsi so se bali Kolarjevega Jurija in njegovih železnih rok. Hugo se je zelo jezil, da se mu je ponesrečilo vreči Stanka iz dvorane. Stopil je čez prag prav tedaj, ko sta se napadalca pobrala s tal. Kolarjev Jurij je bil izginil.

Cvetka je vsa tresoč se od strahu slonela na grofu Stanku. Njuno nedolžno veselje je bilo končano in grof se je bal, da ga zdaj ne bi kdo spoznal. Hvaležen je bil Juriju iz srca, da ga je rešil iz neprijetnega položaja, toda ni mu bilo ljubo, da ga je Jurij videl s Cvetko. Dobro ime mladega dekleta je bilo v nevarnosti, če Jurij ne bi molčal.

Stanko je prijel Cvetko pod pazduho in se z njo urno odpravil proti domu. Toda Hugo ju je opazil. V njegovem srcu je divjalo silno sovraštvo.

Tudi tepena fanta sta bila bolj jezna na grofa kakor na Jurija. Vsa besna sta se vrnila v dvorano. Ko Cvetke nista našla tam, je stopil Hugo k njima in jima zlobno rekel:

»Tecita za njima! Na poti proti Jesenicam ju dohitita!«

Fanta sta divje zaklela in sta odhitela za mladima zaljubljenicama. Tudi Hugo je naglo šel iz gostilne in si je zadovoljno mel roke.

»Zdaj bomo videli, kako mu bosta zrahljala kosti!«

Zaklel je še jezno na Kolarjevega Jurija in se vrnil po bližnji domov.

III.

ANGEL IN VRAG

Grof Stanko ni pripisoval dogodku v plesni dvorani posebne važnosti in zato se mu niti sanjalo ni, da bi ga utegnila fanta iz maščevalnosti zasledovati.

Spremljal je Cvetko skozi temni gozd proti domači vasi in ni slutil velike nevarnosti, ki jima je pretila. Cvetka se je boječe ozirala in se je stresla pri vsakem šumu. Ni pa videla moža, ki je skrivaj šel za njima in ki je kakor angel varuh zadrževal preganjalce. Bil je Kolarjev Jurij.

Na nekem križpotu sta se fanta iznenada pokazala za Jurijem. Mesec je bil dovolj svetel, da sta ga mogla spoznati. Strahopetno sta se umaknila pred močnim nasprotnikom.

»Domov se spravita!« je zagrozil Jurij. Položil je roko na lovski nož in stopil proti njima. »Če se še enkrat prikažeta za tem gospodom, vama zdrobim kosti!«

Fanta sta se urno obrnila in mladi par je srečno prišel čez četrti ure domov. Pred Cvetkinimi vrati se je Stanko nežno poslovil. Edino Kolarjevemu Juriju se je moral zahvaliti, da se njun sestanek ni žalostno končal. Kajti kako bi se bil ubranil dveh napadalcev, ko je bil brez orožja.

Ves srečen se je vrnil na očetov grad.

Hugo je bil drugo jutro zelo razočaran, ko je zagledal svojega brata zdravega. Stanko ni niti z eno besedo omenil snočnjih dogodkov in Hugo je sumil, da je spet Jurij obvaroval brata nesreče.

(Dalje)

sih utemeljeval sodbo, kar je trajalo dobre pol ure. Med drugim je poudarjal, da je špekulacija na inflacijo, s katero se je obtoženec izgovarjal, nedovoljena, ker je tudi kazniva. Sodba navaja dalje vse olajševalne okoliščine, ki so bile upoštevane pri določitvi kazni. Med drugim je predsednik naglašal, da je nastala ogromna škoda, toda obtoženec ni imel od poslov kake večje koristi, marveč drugi namesto njega. Končno besedo bo pa moral reči stol sedmorice v Zagrebu.

* **Krvav pretep v Crni.** Znani razgrajac Janez Sušnik je prišel v nedeljo v Kuharjevo gostilno v Crni. Gostilničar ga je pravočasno opazil in mu je na pragu zabranil vstop v gostilno. Sušnik je šel, toda kmalu se je vrnil in dejal gostilničarju, da bo samo pogledal, kdo sedi v gostilni. Komaj pa je stopil na prag, je začel izzivati mirne goste. Med gosti je bil tudi Sušnik Franc, do katerega je vstopivši Sušnik Janez gojil staro sovraštvo. Kmalu se je v rokah Sušnika Janeza zablistal nož. Skočil je med mirne goste in zasadil nož v trebuh Sušniku Francu. Ranjenec je podočkal, toda divjaku to še ni bilo dovolj. Skočil je za njim čez mizo in mu ponovno zasadil nož v hrbet. Brat ranjenega Sušnika Franca je priškolil bratu na pomoč in s stolom z vso silo udaril napadalca dvakrat po glavi, da se je na mestu zgrudil z razbito lobanjo. Napadalca Sušnika Janeza so morali odpeljati v ljubljansko bolnišnico, ranjenemu Sušniku Francu pa so v Kamniku zašili rane in ga oddali v domačo oskrbo.

* **Drzen roparski napad.** Ko se je nedavno noč vračal 27-letni posestnikov sin Martin Figeš s Pohorja, kjer je kupoval vole, v Vrhove, ga je v gozdu napadlo več roparjev in ga s koli in noži pobilo na tla. Nezvestemu Figešu so roparji vzeli 7000 Din in zbežali. Hudo poškodovanega mladeniča so pripeljali v mariborsko bolnišnico. Orožniki so tri osumljence že aretirali.

* **Skesan ubežnik.** Pred kratkim je pobegnil oblastvom vlomilec v planinske koče na Mali Planini Lovrenc Starovasnik. Starovasnik se je 10 dni skrival po samotnih naseljih pod planinami, potem pa je spoznal, da je pač najboljša če odsluži svojo kazen. Skesan se je sam javil v Kamniku in se dal mirno odvesti nazaj v zapor.

* **Med procesijo so se stepili.** Pri Sv. Ani pri Makolah je bila predzadnja nedelja cerkvena procesija. Blizu cerkve je prodajal 19-letni pekovski pomočnik Franc Antončič kruh. Nenadno sta skočila iz procesije dva mladeniča, napadla Antončiča in ga nevarno poškodovala. Do pretepa je prišlo iz zavisti, ker sta napadalca tudi prodajala kruh.

* **Revolucija v cenah.** Zaradi nakupa dveh tovarniških zalog čez 100.000 m blaga prodajam kreton in modrotisk po 6 Din, delen po 7 Din, cefir po 8 Din, krep po 9 Din, svilo po 11 Din, volno s svilo po 13, 15, 17 Din. — Stermečki.

* **Vpisovanje in sprejem dijakov,** dijakin v enoletno privatno trgovsko šolo, znani Kristofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15, vsak dan ustno ali pismeno. Pouk vseh trgovskih, pisarniških predmetov. Mesečna šolnina 120 Din. Zahtevajte brezplačne nove slikane prospekte.

* **Pri Sv. Lenartu v Slov. gor.** je otvorila ordinacijo zdravnica Dr. Drina Gorišek.

* **Sprejmejo se v letalsko podoficirsko šolo** mladeniči, stari od 17 do 21 let, v strokovno mornariško od 16 do 19 in v strojno mornariško od 15 in pol do 18 in pol leta starosti. Pojasnila se dobijo od 8. do 12.30 pri Peru Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Majstrova ulica 14. Priložiti je za odgovor znamko za 8 Din.

**Po Sloveniji gre glas!
„Domovina“ je za nas!**

POPOTNIKOVA TORBA Notranjsko pismo

Grahovo, avgusta.

Našo dolino pogosto zadene kaka nesreča. Že sredi junija je toča napravila mnogo škode na polju. Potem se je vreme ustalilo in kmetje so srečno spravili pod streho seno, ki ga je letos precej. Začela se je mlačev. Predzadnjo sredo popoldne pa je naenkrat utihnila pesem cepcev, zakaj nastalo je strašno neurje. Vtila se je ploha, vsula toča, grmelno in bliskalo se je kakor že dolgo ne. Med grmenjem se je naenkrat zaslišal vris ljudi, ki so zbegani tekli na vas. Obenem je začelo zvoniti plat zvona. Strela je bila udarila v gospodarsko poslopje posestnika Vesela v Žerovnici. Vrli žerovski gasilci so bili takoj na kraju nesreče in posrečilo se jim je požar omejiti, tako da niti hiša, ki se drži poslopja in je pokrita s slamo, ni zgorela. Pri reševanju so sedelovale tudi ženske, ki so nosile vodo v škafih; zajemale so jo kar na dvorišču, kjer je bilo vode do kolena. Vsem se je dolžna zahvaliti vas, da ni bilo večje škode.

Razen tega je udarila strela tudi v seno, ki ga je imel neki posestnik iz Žerovnice na polju v kopicah. Ljudje se čudijo, da ne udari strela v strelovod zvonika cerkve, ki stoji na hribu za vasjo. Če bi se to zgodilo, bi strela gotovo pokvarila zvonik, ker je strelovod pokvarjen. Žica, ki vodi v zemljo, ni napeta in porcelanastih izolatorjev ni.

Vsako stremljenje po izboljšanju pri nas je jalovo, ker ni denarja. Notranjski kmet ni še nikoli trpel take stiske kakor letos. Še zadnja leta se je čulo po cestah veselo pokanje bičev, ker so se dnevno številni vozovi, naloženi z lesom, pomikali proti Raketu. Dosti ni bilo, kar so pri tem zaslužili, za sol in moko pa je vendarle bilo. Sankcije so še to požrle. Sicer jih zdaj ni več, toda izvoz, kakršen je bil prej, se ni vrnil in tudi upanje nani je prav majhno.

Notranjskega kmeta v mnogih ozirih varajo upanje. Tako so lansko leto govorili, da bodo popravili ceste. Dali so tudi podnoro za neke regulacije. Delo se je že začelo, a zdaj je naenkrat vse potihnilo. Zelo čudno je to.

Moravske novice

Nevihta s točo — Gradnja nove ceste — Desetletnica godbe

Moravče, avgusta.

V sredo 12. t. m. popoldne je prihrumela od zahoda v moravsko dolino silna nevihta. Že v prvih jutrnih urah se je čulo bobnenje daljnega groma. Nastal je vihar, ki je podiral kozolce in ruval drevesa. Vmes je padala toča, debela kakor orehi. Najhujše je razbijala na Vrhpolju, v Tustanju, Stegnah, Kokošnjah, Dvorju in na Goričici, pa tudi v Češnjicah in Krascah. Ajda, ki se je že pripravljala na cvetje, je popolnoma uničena. Turščica je vsa razcefrana in proso je zbito v zemljo. Predsedstvo moravske občine je ugotovilo, da je oškodovano nad 400 mernikov posevke, in je ocenilo škodo na 50.000 dinarjev. Prebivalstvo naštetih vasi je prizadeto tembolj, ker se je letošnja žetev slabo obnesla. Pšenica in drugo žito sta dala komaj polovico običajnega pridelka in je zrnje po kakovosti mnogo slabše od lanskega.

Gradnja nove ceste Zagorje—Moravče napreduje in je nedavni teden dospela že na ozemlje kamniškega sreza. Stavka zaradi izboljšanja plače je končana in delavci so se spet vrnili na delo. Žal, da vodstvo gradnje ne more sprejeti vseh prosilcev, ki bi radi prišli do skromnega zaslužka.

Letos poteka deseto leto, odkar je bila v Moravčah ustanovljena godba na pobudo nekaterih za napredek vnetih Moravčanov,

med katerimi zavzema odlično mesto šolski upravitelj v p. g. Janko Toman, pod čigar predstvom je godba lepo napredovala. V nedeljo 9. t. m. je godba proslavila desetletnico z lepim sporedom, sestoječim iz večerne baklade, budnice, svečane službe božje, krasno uspelega koncerta na moravškem trgu in velike ljudske veselice, ki se je vršila ob obilni udeležbi domačih in tujih gostov na vrtu znane Kavkove gostilne. Godbi, katero so vsa leta vodili domačini in ki se je morala boriti z raznimi težkočami, čestitamo k desetletnici in želimo sedanjemu voditelju g. Cerarju, da bi jo vodil do nadaljnjih uspehov.

NAŠI NA TUJEM

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, julija

Na mestno zbornico v Ch'sholmu je bil poslan poziv, da se pošlje odlična slovenska plavalca Ana Govednikova na olimpijske tekme na občinske stroške. Ker pa je mestna blagajna v denarnih stiskah, prošnji ni bilo ugodeno. Govednikova se je kljub temu udeležila olimpijskih tekem.

V Ahmeeku je umrl rojak Janez Kure, star 75 let, doma od Črnomlja v Beli krajini. V Ameriki je živel 47 let in zapušča tu ženo, šest sinov in dve hčeri.

Marija Gorupova v Milwaukeeju je dokončala svoje študije na kolegiju in je bila imenovana za učiteljico.

V slovenski naselbini v Buenos Airesu v Argentini sta se poročila Anton Makuc iz Šmarji na Vipavskem in Kristina Peričeva iz Opatjega sela na Krasu.

V North Chicagu je bila Marija Goriškova ena izmed najboljših učenk v višji šoli mesta North Chicaga in je dobila kot nagrado prosto šolnino za štiri leta na državnem vseučilišču v Illinoisu.

V Onalindi je umrl rojak Matija Šuštaršič, star 70 let in doma iz Zagorja pri St. Petru na Krasu. Rojak Lovrenc Vrh ga je našel na tleh ob postelji in vsaka pomoč je bila prekasna. Umrl je v nekaj minutah potem, ko so ga položili v posteljo.

V Clevelandu so odprli tako zvano jezersko razstavo, na kateri so zastopani tudi Slovenci. Razstavni prostor je razdeljen na dva dela. En del je posvečen industriji in tehniki, drugi pa je narodni oddelek. V tem narodnem oddelku ima vsak narod svoje naselje, v katerem razkazuje svojo umetnost, narodne šege, narodne plesne. Slovenci so razstavili pristno starokranjsko gostilno, kjer sicer ne točijo cvička iz dolenskih gor, pač pa ameriška vina, pivo in žganje. Gosialna se imenuje »Ljubljana« in iz nje se ves dan čujeta starokranjska harmonika in vriskanje.

V Milwaukeeju si je končal življenje Janez Ravnikar, star 63 let, doma iz Šutne vasi pri Škofiji Loki. Žena ga je našla obešenega v kleti. Baje mu je silna vročina zmešala pamet. Žrtev vročine je postal na železniški progi pri Inon Junctionu blizu Virginije tudi Jože Delič, star 70 let.

V La Salleju sta utonila 9letni Robert Ravnikar in 10letni Aleks Mahnič. Na hodu sta hotela prebroditi reko Illinois, pa se je hlad prevrnil in ker ni bilo v bližini odraslih, da bi jima priskočili na pomoč, sta utonila.

V Buenos Airesu so našli doma mrtvega Viktorja Ježa. Pokojni je štel 47 let. Doma je bil iz Manče na Vipavskem. Pravi, da se je zastrupil. V Pittsburgu si je končal življenje Jože Grilc, star 44 let, doma iz Podkorena. Zapustil je ženo in tri nepreskrbljene otroke.

V Taylorsvilleju je v premogovniku zasul dva rudarja; eden izmed njih je bil Slovenec Lofze Pintar, star 43 let.

V Clevelandu so umrli: Jože Zabukovec, star 51 let, doma iz Illove gore pri Dobropolju, odkoder je prišel v Ameriko pred 28 leti; Jožefa Slakarjeva, rojena Lubejeva, stara 63 let, doma iz Piršec pri Šmihelu na Dolnem skem; Antonija Seršenova, rojena Tratarjeva, stara 61 let, doma iz Mokronoga.

V Ellyju je umrl Jože Pešel, star 70 let, v Mc Kinleyu Milica Sokličeva, stara 48 let, v Carson Lakeju Marko Gradiša, star 70 let, v Detroitu Janez Zadek, star 57 let, doma iz Planine pri Rakeku, v Lake Countyju Janez Petkovšek star 58 let, doma iz Unca pri Rakeku, v Indianapolisu Marija Zunkova, rojena Gazvodova, stara 48 let, doma iz Suhadola pri Brusnicah, in Janez Dime, star 51 let, doma iz Brusnic, v Sheboganu Elizabeta Kržičeva, stara 50 let, v Franklinu Neža Močnikova, stara 65 let, doma iz Tuhinja pri Kamniku. V Chicagu pa je postala žrtev vročine Ana Režkova. Šla se je kopat, pa jo je prijel v vodi krč. Pokojna se je rodila v Ameriki. Prav tako je postal žrtev vročine v Chicagu Franc Pogačnik, star 50 let, doma iz okolice Kranja. Žena ga je našla mrtvega v postelji.

Iz Herne - Sodingena (Nemčija) nam pišejo: Naše Jugoslovensko narodno žensko društvo je imelo 15. julija prijetno zabavo z godbo in plesom: Obisk smo imeli tudi od sosednjih društev, posebno iz Buera. Prišla je tudi predsednica zveze ga. Ana Kurentova in nas z lepim govorom vzpodbujala k slogi

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj- denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrš vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Red in snaga v hiši

Dobro gospodinjstvo spoznaš takoj, ko vstopiš v hišo. Kjer vidiš, da je vse razmetano in v neredu, tam žena ni prava gospodinja. Ni pa zadosti, da je soba, v katero povedeš gosla, lepo pospravljena, imeti moraš tudi kuhinjo v redu. Kuhinja ni za to, da tam odlagaš nepotrebne reči, da leži nepomita posoda po tleh in med posodo čevlji, nogavice in druga ropotija. Tudi razmetana drva niso okras kuhinje. Gotovo je v vsaki kuhinji toliko prostora, da lahko postaviš majhen zaboj v kot in vanj devlješ drva in trske, da se kuhinja ne nasmeti. Če vidiš, da je kuhinja smetna, čeprav si jo zjutraj pomela, jo pometi vnovič. To ne stane mnogo truda in časa.

Če imaš otroke, jih že v rani mladosti nauči reda. Ne dovoli jim, da puste igrače ali pozneje šolske reči, ko pridejo domov, ležati vse knjižem. Vsak otrok naj pospravi za seboj. Na ta način boš naučila otroke reda, sebi pa prihranila prece. dela.

Paziti pa moraš tudi na snago v stranišču. Pometi stranišče vsak dan in vsaj enkrat na teden ga poribaj. Navadi otroke na čistost. Dokler je otrok še majhen, ga ti očedi, pozneje ga nauči, da se bo sam. Navadi se saina in tudi otroke navadi, da ko pridejo iz stranišča, da si umijejo roke. Ne dovoli tujim postopacem, da zahajajo na vaše domače stranišče, ker lahko занesajo kako bolezen v hišo. Tudi nočne posode imej čiste. Posodo vsak dan pomij in imej v njej vedno malo čiste vode. Enkrat na teden posodo zribaj s peskom; če se pa ne da čisto pomiti, jo postavi za nekaj časa v lug od perila, da se tako odmoči umazanost. Glej povsod na snago v hiši. Pridno se poslužuj vode.

Za kuhinjo

Vložek za govejo juho. Dva rumenjaka mešaj, nato dodaj štiri žlice moke, tri žlice mleka, žličico pecilnega praška in malo soli. Testo dobro zmešaj ter primešaj še sneg dveh beljakov. Pekačo (majhno) dobro pomaži, zlij noter testo, razravnaj in speci. Pečeno in

hladno zreži na drobne kocke, stresi v skledo, nali precejeno govejo juho na kocke in dai hitro na mizo, da se preveč ne razmoči.

Jetni vložek za juho. Zreži 30 dkg žemelj na kocke. V četrt litra mleka žvrkljaj eno jajce ter polij po zrezanih žemljah, premešaj in pusti, da se žemlje napičejo mleka. Med tem nasrgaj 20 dkg telečjih jeter, jih primešaj k žemljam, dodaj še malo soli, žličico pecilnega praška, malo prepražene čebule, smlačen strok česna, limonove lupinice in malo majarona. Vse skupaj dobro zmešaj in če je testo zelo mehko, dodaj še žlico moke. Iz testa oblikuj drobne cmočke in jih zakuhaj v slnem kropu, kjer naj vro 20 minut. Nato cmočke ocedi, stresi v skledo in nali nanje vrele precejene goveje juhe.

Čokoladni žličniki. Stolci trd sneg štirih beljakov, dodaj sedem dek vanilijevega sladkorja. Zavri liter mleka in v vrelo mleko zakuhaj sedem dek naribane čokolade in ko se shladi, primešaj štiri rumenjake, zvrhano žlico moke in sedem dek sladkorja. Vse skupaj dobro žvrkljaj in žvrkljaje skuhaj v gosto kremo. Ko je krema kuhana in se je shladila, jo polij po mrzlih žličnikih.

Praktični nasveti

Čipkaste ovratnike in sploh fine čipke peri vedno v mlačni milnici, a jih ne menčaj, temveč bolj stiskaj in tlač. Nato jih v čiši vodi dobro izperi in otisni; ne smeš jih ožeti. Oprane čipke ali ovratnik položi potem na krpo (krpo večkrat na debelo zloži), nategni v prvotno obliko in pripni z bucikami. bucike vzemi take vrste, ki ne zarjavijo. Če si ovratnik ali čipke dobro in lepo nategnila in pripela, jih ni treba niti likati, ko se posušijo.

Čistilno sredstvo za mastne madeže. V drogeriji ali lekarni si daj napraviti tole zmes: 50 gramov salmiaka, 50 gramov špirta, 50 gramov žveplenega cveta (etra) in 50 gramov bencina. Pred uporabo tekočino dobro stresi, da se dobro zmeša. S tem čisti madeže. Krtači vedno po črti blaga, in ko so madeži izginiti, obesi obleko na obešalnik, da se posuši. Ko je obleka suha, jo po potrebi še zlikaj. S to tekočino lahko očistiš zamazane ovratnike pri moških oblekah, klobuke in drugo. Pazi pa ne čisti pri ognju, ker je zraven primešan bencin.

Neznano pleme so odkrili na Novi Guineji

Odkar se prometna sredstva čedalje bolj izpopolnjujejo, je naša zemlja postala prav majhna, vendar pa je še tako velika, da še zmerom odkrijejo na njej kaj novega. Nek angleški potovalec po Novi Guineji, za Grenlandom največjem otoku sveta, je naletel nedavno sredi otoka na neznano pleme. Ko je namreč s svojim spremstvom prišel na neko 2000 metrov visoko goro, je pred seboj zapazil ravnino, zaprto od vseh strani od gor. Po sredi precej velike ravnine pa je videl široko reko. Bil je radoveden, ali kdo v tej dolini prebiva, pa se je z nosači in ostalimi spremljevalci napotil vanjo. Ze na sredi poti, ko se je spuščal z grebenov gor, je ugotovil, da je vsa dolina preprežena z njivami in kanali.

Doli je kmalu naletel na čisto neznano pleme z nizkimi postavami in rjavotemnimi obrazi. Poiskal je poglavarja plemena, ki

ga pa ni nič prijazno sprejel. Že drugi dan ga je napadel s svojimi vojščaki. Angleži so morali streljati in so poglavarja lahko ranili. To je zadostovalo, da se napadi niso ponovili.

Vseh prebivalcev te doslej neznanе doline je okrog 100.000. Zemljo obdelujejo z lesenim, lopatom podobnim orodjem. Ko so jim Angleži ponudili železne lopate, so jih odklonili. Plemo se imenuje Tari Furora in je v primeri z drugimi tamkajšnjimi plemeni na visoki stopnji prosvete. Vsa dolina je skrbno obdelana in pobočja gor so umetno pogozdena. Dreve podirajo z lesenimi sekirami in žagajo s koščenimi žagami. Vasi ne poznajo, temveč stoji vsaka hiša sama zase. Njihovo orožje so loki in sulice iz človeških kosti. Pravijo, da izvira pleme Tari Furora iz Azije, ker marsikaj pri njih spominja na Mongole.

× **Ruska vojska se skoraj podvoji.** Nemški listi objavljajo, da je s posebnim zakonom ruske vlade razširjena vojna obveznost v Rusiji tako, da se začne že z 19. namesto z 21. letom kakor doslej. Število rekrutov bo po novem zakonu naraslo od letnih 600.000 na 1.000.000, kar znači skoro podvoitev mirovnega stanja vojske. V bodoče bo ruska vojska štela v mirovnem stanju 1.750.000 mož. Berlinsko časopisje pripisuje temu zakonu ogromno važnost in poudarja, da bo s to odredbo Rusija pripravljena na evropsko vojno ofenzivo.

× **Solnce je spet nemirno.** Letos v juliju so velike zvezdarne poročale, da so divjali na solncu silni magnetični viharji. Taki pojavi si često slede na solncu v enakih presledkih po 27 dni in taka doba lahko traja tudi več let. Da se res začneja na solncu nova doba silnih magnetičnih viharjev, potrjujejo tudi opazovanja na ameriški mornariški zvezdarji, odkoder poročajo, da divja že od konca septembra lanskega leta na solncu silno močan magnetični vihar. Nastal je na ekvatorju 22. septembra na južni solnični poluti pa 26. septembra. Na severni poluti se pomika skupina velikih peg v običajni smeri od vzhoda proti zapadu. Na južni solnični poluti se je pa pojavilo naenkrat pet velikih skupin solničnih peg. Magnetični viharji, ki so začeli divjati na solncu obenem z naraščajočimi pegami, so po ameriških poročilih najhujši v zadnjih letih.

× **Iz 18-letnega mladeniča se je razvilo dekle.** O zanimivem primeru spolne izpremembe poročajo iz Varšave. Pred dvema letoma je tedaj 18-letni mladenič Tennenbaum začel

čutiti, da z njim nekaj ni v redu. Šel je k zdravniku na pregled in zdravnik je ugotovil, da je mladenič potreben operacije. In tako je s pomočjo zdravnikovega noža postal Tennenberg iz dečka deklica. To se je takoj javilo župnemu uradu v Varšavi, ki je iz seznama zbrisal mladeniča Tennenbauma, na njegovo mesto pa zapisal gospodično Tennenbaumovo. Te dni pa se je isti župnijski urad ponovno bavl z bivšim Poljakom, ki se je izpremenil v Poljakinjo. Tennenbaumova se je namreč omožila in je te dni rodila lepo razvitega sinčka. Sinček in mati, ki je bila pred dvema letoma še moški, sta zdrava. Naravno je, da je ta primer zbudil veliko zanimanje, zlasti med zdravniki.

× **Na uro 2500 vozil.** Na najživahnejšem berlinskem trgu, to je na Aleksandrovem trgu, so v 14 urah naštel 34.350 raznih vozil: osebnih in tovornih avtov, motornih koles, omnibusov, tramvajev, navadnih voz in koles. Torej prevozi ta trg vsako uro 2454 vozil.

× **Tehnika je premagala morsko bolezen.** Ladjedelnica Brown v Edinburghu na Angleškem je izdelala novo vrsto ladje z novimi napravami, ki onemogočajo, da bi se ladja v viharju preveč zibala, kar povzroča morsko bolezen, kakor je znano. Na obeh straneh ladje so pritrjeni predmeti iz plutovine, ki zadržujejo, da bi voda ladjo preveč dvigala in metala. S poveljniškega mostu pa je mogoče te plavajoče predmete ob ladji tako uravnati, da se vedno lahko premikajo tako, kakor je potreba za odbijanje valov. Prve ladje, ki imajo to pripravo, bodo kmalu prišle v promet.

× **Koliko listov izhaja na svetu.** Izračunali so, da izhaja na vsem svetu okrog 12.860 dnevnikov. Največ dnevnikov ima Evropa, in sicer 8650. Na Evropo prideta torej dve tretjini vseh dnevnikov. V Ameriki izhaja 2160 dnevnikov, v Aziji 1640, v Avstraliji 200, Afriki 210 (od tega v Egiptu 73). V srednji in vzhodni Afriki živijo narodi po večini sploh nimajo listov in ne vedo, kaj se godi po svetu. Zibelka novinstva je Kitajska, kjer je tudi začel izhajati prvi dnevnik. Naziv se je »Peiping Blao« in tiskali so ga najprej na žolti svili. Ta list izhaja še zdaj torej že nad 1200 let. Čeprav se je novinstvo začelo na Kitajskem, ne zavzema ta država zdaj niti v Aziji prvega mesta glede števila listov. Država z najmlajšim novinstvom je Albanija, kjer izhajata samo 1 dnevnik in sicer šele od leta 1929. Zanimivo je, koliko prebivalcev pride v poedinah državah na en dnevnik. V tem pogledu zavzema prvo mesto Švica, kjer odpade en dnevnik na 8.000 prebivalcev. Sledi Nemčija, kjer izhaja 40 odstotkov vseh listov v Evropi in kjer pride en dnevnik na 30.000 prebivalcev. V Angliji pride en dnevnik na 107.000 prebivalcev, Južna Amerika prekaša v tem pogledu Severno. V Argentini pride en dnevnik na 53.000 prebivalcev, v Zedinjenih državah pa na 61.000. V Buenos Airesu izhaja 37 dnevnikov skoraj v vseh svetovnih jezikih. Angleški list »Daily Mail« ima največ čitateljev, saj izhaja v ogromni nakladi 2.000.000 izvodov.

× **Drag poljub.** Pred londonskim sodiščem se je zagovarjal te dni mlad bančni uradnik Adam Aleksander zaradi pregreška, ki ga angleški sodniki še vedno strogo kaznujejo. Fant se je bil v vlaku zagledal v lepo žensko, pa ni imel sreče, da bi se tudi ona zagledala vanj. Peljala sta se v prijetno zibajočem se vagonu in ker ni šlo drugače ji je podletel Adam v trenutku, ko ni bilo nikogar na hodniku, ukradel poljub. Užaljena ženska je odgovorila na njegovo vsiljivost s krepko zausnico, poleg tega se je na še zatekla na sodišče. Zadeva je bila še bolj zapletena s tem, ker je potegnil Aleksander za zasilno zavoro, da se je vlak ustavil. Sodnik je obsodil Adama na 30 funtov šterlingov, poleg tega pa je moral Adam plačati železnici še odškodnino, ker je ustavil vlak.

× **Zamorcem je umrl božji oče.** Zamorski okraj Harlem v New Yorku se je zavil v globoko žalost, ker je umrl za kapjo črni vodja novega verskega gibanja, imenovan božji oče. Ko eden izmed neštetih pridigarjev, ki jih po vojni v Ameriki kar mrgoli, je postal ta mož slaven po svojevrstnem naključju. Pred dvema letoma, ko ga je sodnik v Harlemu obsodil na 50 dolarjev globe zaradi pijačevanja in razgrajanja, je črni pridigar sodnika preklel in naključje je hotelo, da je sodnika drugi dan zadela kap. Harlemski zamorec so bili prepričani, da je bila to posledica pridigarjevega preklestva, in od takrat je hitro naraščalo število njegovih privrženecv. Smatrali so ga za polboga in kar v množicah so prihajali k njemu dan za dnem, da jih je blagoslovil. V Ameriki je imel 156 verskih občin in njegov glas je prodiral tudi v Evropo. Božji oče se je pa tudi dobro razumel na reklamno in znal je z velikim pridom izkoriščati za svoje gibanje. Kdo bo po njegovi smrti vodil njegove verske občine, še ni znano. Za oporoko božji oče ni imel časa, ker ga je smrt presenetila. Ni tudi izključeno, da bo njegova sekta zdaj razpadla.

× **Kako so v starem Egiptu gradili piramide.** Večkrat je že bilo obravnavano vprašanje, kako so stari Egipčani gradili sloveče grobnice svojih kraljev — piramide. Marsikdo je že računal, koliko delavcev je delalo samo pri eni piramidi, koliko delovnih dni je bilo, preden je zrastle piramide, koliko je takorjaska zgradba veljala. Tudi dandanes so razne države začele ogromna javna dela, da dajo brezposelnim državljanom dela in jela. Zato marsikdo rad primerja sedanja javna dela z javnimi deli pri egiptovskih piramidah, obenem primerja stroške nekdanj in

zdaj. Dva sloveča gradbenika in raziskovalca sta izračunala, da je največja egiptovska piramida veljala v našem denarju nad osem milijard dinarjev. Toda s tem denarjem bi bili plačani le stroški za gradbeno snov. A po našem sedanjem merilu bi moralo 10.000 delavcev delati celih 200 dni, da bi kaj takega zgradili. Poleg tega pa je ta gradba zahtevala še druge stroške, ker je bilo treba marsikaj pripraviti v tej peščenj pokrajini. Zato se stroški še znatno zvišajo. Ta račun bi bil pravičen, če seveda upoštevamo sedanje razmere, ki pa so seveda mnogo dražje glede na naše delovne razmere. Po mnenju slovečih znanstvenikov in poznavalcev starega Egipta je samo za zgradbo velike Keopsove piramide bilo treba 150 milijonov delovnih dni, torej 75krat več, kakor je bilo zgoraj izračunano. Da je zato bilo treba ogromno delovnih sil in ogromno denarja, je jasno, če vemo, da so pred 6000 leti morali graditi z mnogo bolj preprostimi sredstvi kakor danes. Zanimivo je, da bi danes piramida iz železobetona mnogo manj stala kakor pa iz kamenitih skladov.

× **Z osmim se je že omožila.** V newyorškem poročnem uradu so imeli te dni dogodek. 27-letna ženska je prišla osmič pred uradnika, da bi jo znova poročil. Osebnost te mlade žene je še posebno zanimiva, ker je bila l. 1927. izvoljena za ameriško lepoto kraljico. Kratko pred svojo izvolitvijo se je prvič poročila. Ta zakon je trajal prav tako kratko. Po ločitvi se je poročila drugič, toda tudi ta sreča ni trajala dolgo. Vsega skupaj je bilo do zadnjih dni osem mož, ki so stopili z Virginijo Overshinerjevo pred oltar, to je pred poročnega uradnika. Pred letom dni se je sedmič ločila in je sklenila, da bo odslej malo previdnejša z izbero svojih drugov za življenje. Celotno leto se ni mogla odločiti za novo poroko, potem jo je premagala stara strast. Pred kratkim se je namreč seznanila z angleškim igralcem Arturom Gould-Porterjem, ki se ji je zdel vreden, da poskusi z njim še enkrat. Pri poroki se je podpisala z vsemi svojimi imeni: Virginija Overshiner, Patterson, Stark, Seeger, Gilbert, Hahn, Cogswell, Gould-Porter. Njen najkrajši zakon je trajal tri tedne, njen najdaljši pa leto in dvajset dni. Izrazila je upanje, da bo njen osmi zakon zveza za vse življenje. Poročni uradnik je kljub temu malo zmajal z glavo.

RADIO LJUBLJANA

od 23. avgusta do 30. avgusta.

Nedelja, 23. avgusta: 8.00: Harmoniko bo igral 14-letni Mirko Remškar. 8.45: Čas. poročila, spored. 9.00: Paul Whitemann s svojim orkestrom (plošče). 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodič). 10.00: Koncert radijskega orkestra. 11.30: Nekaj za šalo in nekaj za res (plošče). 12.20: Slovenski vokalni kvintet. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.20: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). 17.00: Kmetijska ura: Dvorišče na kmetih (zvočna slika; napisal inž. Oton Muck; izvajali bodo člani radijske dramske družine). 17.30: Prenos iz hotela »Bellevue« (koncert vojaške godbe). 19.00: Napoved časa, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Otroška ura: Pesmi o živalih (Milena Štrukelj-Verbičeva, pri klavirju profesor Marijan Lipovšek). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta z Dobrne. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Valčkova ura — radijski orkester.

Ponedeljek, 24. avgusta: 12.00: Razni šramli in terceti (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Naše bolnišnice nekdanj in zdaj (dr. Zelič Milutin iz Beograda). 19.50: Havajske pesmi

(plošče). 20.10: Zdravniška ura: Mladina na počitnicah: Kolektivno letovanje, I. del (dr. Ivo Pirc). 20.30: Klavirski koncert skladatelja in profesorja Mihovila Logarja. 21.10: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Prenos iz Parkhotela na Bledu.

Torek, 25. avgusta: 12.00: Slavni tenoristi pojo (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Godba na pihala (plošče). 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Na Torlaku leta 1914 (Sibe Miličič iz Beograda). 19.50: Slovenske narodne (plošče). 20.10: O načrtnem gospodarstvu (Filip Uratnik, tajnik Delavske zbornice). 20.30: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Koncert tamburaškega orkestra.

Sreda, 26. avgusta: 12.00: Klavirski koncert lahke glasbe (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Bosanska muslimanka (Hamza Humo iz Beograda). 19.50: Mladinska ura: Jadrarno letalstvo (profesor Andree Leopold). 20.10: Tujski promet na Jadranu v zvezi s Slovenijo (dr. Marn Rudolf, predsednik Tujskoprometne zveze). 20.30: Pesmi za ples in zabavo (pevski jazz-kvartet iz Trbovelj). 21.10: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Koncert radijskega orkestra.

Četrtek, 27. avgusta: 12.00: Citraški koncert (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Koncert radijskega orkestra. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Nacionalna nota v jugoslovenski umetniški fotografiji (Karlo Kocjančič iz Ljubljane). 19.50: Reproduciran koncert na harmoniki (plošče). 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Prenos iz Beograda (simfonični koncert orkestra kraljeve garde). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz.

Petek, 28. avgusta: 12.00: Kmečke godbe (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Slovenske pesmi in slovenska glasba. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Naše gledališče (Josip Kulunčič iz Beograda). 19.50: Reproduciran orkestralni koncert. 20.10: Ženska ura: Žena in tujski promet (Vida Lapajnetova). 20.30: Operetne pesmi bo pel Janko Vekoslav, član ljubljanske opere (pri klavirju profesor Marijan Lipovšek), vmes harmonika (Stanko Avgust). 21.20: Instrumentalni dueti (klavir in harmonij Melite Gnjezdove in Kaškarova Dimitrija). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Ronny-jazz bo igral (plošče). 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 29. avgusta: 12.00: Druga za drugo se plošče vrtijo. 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Druga za drugo se plošče vrtijo. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 18.00: Za delopust (radijski koncert). 18.40: Potopisno predavanje: Obisk v Tangerju (Maša Slavčeva). 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Indijske vode in naša narodna poezija (Pavle Jevtič iz Beograda). 19.50: Koračnice (plošče). 20.10: O znanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Laertes na olimpijadi (pester večer s sodelovanjem pevcev, godcev in članov radijske igralske družine; besedilo: Ivan Rob in Marijan Mehle). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Lahka glasba (koncert radijskega orkestra).

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Nadaljevali smo pot in čez nekaj dni prišli do Aldanske planote, pokrajine polne zla. Tisoči in tisoči žive tu in iščejo med peskom skrito rumeno zrnje. To delo je zelo naporno in tudi traja samo tri do štiri mesece v letu, ker potem nastopi zima. V tem času se tamkajšnji prebivalci bavijo z lovom. Kmalu smo prav dobro zamenjali našo drobnjarijo za kožuho in zlato ter se polagoma začeli vračati proti amurski železnici. Bili smo sredi poto, ko nas je ustavila ruska straža. Že sem si mislil, da je bil ves trud zaman, a moji spremljevalci so bili drugega mnenja. Bliskovito so se vrgli na dva moža, ju razorožili, povezali in vrgli na sanke. Vozili smo ju s seboj do prve večje naselbine in ju oddali starešini občine, kjer so ju spoznali kot znana roparja in ubijalca.

Ko smo dospeli do amurske železnice, sem plačal svoje spremljevalce, kovčeg z zlatom in kožuho pa sem vzel s seboj. Čakal sem na postaji že dva dni ter šele potem izvedel, da je od partizanov več mostov porušenih in je za teden dni ustavljen ves železniški promet. Za dobro plačilo me je neki ruski mužik s trojko odpeljal dalje. Prve dni je šlo vse dobro, le v vsaki čajarni se je vozniški Gregorij Maksimovič tako napil vodke, da je bil vedno židane volje.

Približali smo se gozdovom. V neki čajarni so nam resno odsvetovali — bilo je v mraku — ponoči potovati čez gozdni greben.

»Dovolj je hudobnih ljudi, še več pa divjih zveri, in noč ima svojo moč, rajši ostanite tu!« Mužik mi je pa le prigovarjal, naj greva. Ker se je tudi meni mudilo, sva odpotovala. Napil se je vodke, udaril po trojki in vzela naša je temna noč.

Bilo je okrog polnoči. Na nebu se je pokazala luna, konji so začeli postajati nemirni in Gregorij jih je komaj obvladoval. Okrenil sem se nehoti in opazil, da drvi za nami šakali. Pograbil sem puško in začel besno streljati. Gregorij pa, namesto da bi pomagal, se je križal in klanjal in glasno molil. Med streljanjem sem ga slišal vzdihovati:

»O, ti ubogi Gregorij Maksimovič, nikoli ne boš več videl svoje žene!«

Vendar je uboge konje tako priganjal, da so bili vsi v belih penah. Ustrelil sem dva šakala. Takoj ko so ostali zapazili kri, so se vrgli na tovariša in ju v trenutku razmesarili. V tem času smo že odbrzeli za nekaj vrst dalje.

Ustavila sva za trenutek trojko, a že sva zaslišala za seboj tuljenje izstradanih zveri. Odpregla sva desnega konja: pustiti sva ga hotela divji zverjadi, da si rešiva življenje. A konj, čeprav ni bil vprežen, je tekel z ostalima konjema naprej. Ni nama preostalo drugo kakor ustreliti zvesto žival, kajti za nama se je podila cela truma šakalov, ki so takoj navalili na ubitega konja in trgali z njega cele kose mesa. Midva sva med tem prav pridno poganjala ostala konja in srečno dosegla greben gozda.

V dolini sva zapazila ogenj. Se bolj sva priganjala ubogi živali v prepričanju, da se rešimo gotove smrti le, če pridemo do ljudi. Prispela sva do velikega ovinka, ko sta dva volka naskočila konja. Enega sem ustrelil, a drugi je z bliskovito naglico skočil konju na vrat in mu zadel veliko rano. Začel sem streljati kot besen in obstrlel zver, ki se je tu-leča oddaljila v goščavo.

Konj je začel pešati, kri mu je bila in nama ni preostajalo drugo kakor prepustiti žival svoji usodi. Z ostalim konjem sva drvela v nižino, obraslo z grmičevjem, ter dospela do ognja, okoli katerega je sedelo kakih 50 do 60 oboroženih ciganov.

Gregorij je bil napol mrtev: iz njega ni bilo mogoče spraviti niti besedice. Tudi meni ni bilo nič lažje okrog srca. Tolpa oboroženih

ciganov in tako daleč v samotni — to ni bila šala. Orisal sem jim v nekaj besedah najino nevarno potovanje in obenem pristavil, kar tako sebi v tolažbo, da prihaja za nama kakih 100 partizanov. Kakor bi strela udarila med nje, so pobrali šila in kopita in v nekaj trenutkih izginili v goščavo.

Začelo se je daniti, z izmučenim konjem sva nadaljevala trnjevo pot in šele okrog polnoči prišla do prve ruske naselbine. Da sva prišla spet nekoliko k moči, sva morala ostati tu nekaj dni. Gregoriju sem kupil dva mlada konja in potovala sva le podnevi. Prišli smo do amurske železnice je Gregorij prodal konja in odpeljala sva se po železnici: jaz v Vladivostok, a on v svoje selo Ivanovsko.

Vso kožuho in zlato sem prodal takoj po prihodu v Vladivostok in začel živeti življenje mladega brezskrbnega grofa. A ne za dolgo; zavohale so me patrolje in me hotele spraviti na fronto proti boljševikom. Čital sem v tamkajšnjih dnevnikih, da vzhodno-kitajska železnica potrebuje »fešerja« za nalezljive bolezni. Bila je to kakih 35 let stara 50 leti pri nas padarji, tako so še danes na ruskem fešerji, ki morajo imeti nižjo gimnazijo; služiti morajo nekaj let v večji mestni bolnišnici, da oskrbujejo lekarno, po dveh letih pa že pripuščeni k majhnim operacijam.)

Napetil sem se takoj k zdravniku za nalezljive bolezni. Bila je to takih 35 let stara dama dr. Aleksandra Andrejevna. Seveda me je takoj vprašala po dokumentih. Izgovoril sem se, da so mi jih pobrali boljševiki v Sibiriji. Hotela je vendar vedeti, koliko se razumem v lekarstvu, in me je vprašala, katera zdravila je treba držati v temi.

Navedel sem: »Acidum benzoicum, Aether, Ammonium chloratum, Ferratum, Aqua chlorata, Chininum, Sulfurium, Crocus, Hydrargyrum biodatum, Calcium permanganicum, Liquor Ferri acetium e oxychlorat, Phosphorus, Santonium, Thallinum sulfurium...«

Drugo vprašanje: »Koliko bolj nevarnih zdravil lahko daste odraslemu človeku za enkratno uporabo?«

Navedel sem seveda le nekatera: »Acidum arsenicosum 0.003, Antipyrinum 2.0, Atropinum sulfurium 0.001, Cantharides 0.03, Chloroformium 0.5, Cocainum hydrochloratum 0.03, Codeinum 0.06, Extractum opii 0.1, Folio digitalis 0.1, Folio Stramonii 0.1, Tinctura Belladonnae 8 kapelj, Tinctura opii crocata 10 kapelj.«

Tretje vprašanje: »Za katero zdravljenje rabimo Codeinum?«

»Za kašelj.«
»In Cresotun?«
»Proti jetiki.«
»Hydrarg. bichlor (rifus 0.5—1)?«
»Za kopanje.«
»Ferrum lactis Ferrum oxyd sacch., Ferrum sirupus?«

»Za okrepčanje.«

Ko sem odgovoril še na nekatera vprašanja, sem bil sprejet v službo vzhodno-kitajske železnice. Moje delovanje pa ni bilo lahko. Naj si vsakdo predstavlja, kako prijetno je bilo hoditi okoli bolnikov, ki imajo izključno nalezljive bolezni. V prostem času sem pomagal tudi v lekarni.

Rusi in Kitajci so se zvečer shajali v čakalnici tretjega razreda vladivostoške postaje, ki je imela centralno kurjavo, torej dovolj udobno za bedne delavce, ki so si za nekaj kopečk kupili čaja in se vse večere prav pridno greti. Trumoma so polegali po tleh in cele mesece brezplačno prenočevali na toplem. Policija je sicer vsako noč nadlegovala te bežne ljudi, a naпослед zatisla oči in jih pustila pri miru. Med temi siromaki se je začel širiti pegasti legar. Vsako jutro je obležalo po nekaj

12

delavcev, ki so jih takoj spravili v epidemij-sko bolnišnico.

Zelo na roko nam je šel takrat ameriški Rdeči križ, ki je razdelil brez števila oblek in perila med ubogo prebivalstvo. Restavracija in vsi prostori na postaji so bili vsak dan do dobrega očiščeni in razkuženi, a vse skupaj ni nič pomagalo. Nesrečneži so vsak večer razen 1. in 2. razreda zasedli vse prostore, celo po stopnicah in na hodniku je spalo toliko ljudi, da si se le s trudom preril do blagajne. Legar se je čedalje bolj širil. Z odpravljanjem ljudi v bolnišnico smo imeli velike težave. Vedno več ljudi z znaki pegastega legarja nam je zbežalo in tako po mestu širilo nevarno bolezen. Sklenili so, da bodo vsaj ponoči zaprli vladivostoško postajo, a tudi to ni šlo. Vlaki so namreč vozili tudi ponoči, in da so se ljudje mogli prespati, so si kupovali listke do prve postaje (za 10 kopečk) in tako s kupljenimi listki spali. Naposled je bila postaja odprta le 10 minut pred odhodom vlaka in vsakdo je moral takoj vstopiti. Na ta način smo vendar iztrebili zalego pegastega legarja s postaje.

Jaz sem imel dovolj opravila s samo postajo. V teku noči so morali biti vsi prostori očiščeni in razkuženi, vsi vagoni vsakega vlaka so morali biti očiščeni s paro. Razen tega sem moral pregledati vse restavracijske prostore, kuhinjo in prostore za služinčad. Nekoč je bil odpuščen kuhar. Kitajec, iz restavracije prvega razreda. Prišel je k meni ter me pozval okrog dveh ponoči, naj grem z njim. Privedel me je v kuhinjo prvega razreda. Kitajski kuharji so ležali popolnoma oblečeni na mizah, na katerih so sekali meso. Meso, pripravljeno za drugi dan, je ležalo na umazanih tleh. Posoda, ki menda že mesec dni ni bila očiščena, je ležala vse vprek. Dal sem poklicati restavraterja, napravil zapisnik ter mu povedal, da mu restavracijo prav gotovo zaprejo. V tej menda največji restavraciji v Vladivostoku so obedovali oficirji mednarodne vojske. Plačevali so dobro, jedli pa take reči, da mi je hotelo obrniti želodec, ko sem popisoval svinjarije, ki sem jih našel v kuhinji. Drugo jutro sem predložil zapisnik gospe dr. Andrejevni. Hotela je takoj brzojaviti v Harbin po glavnega zdravnika, a končno so se vendar pobotali tako, da je moral restavrater vse osobe zamenjati v teku 24 ur in napraviti vzoren red v kuhinji. Jaz sem dobil nalog, vsak dan dvakrat pregledati vso postodo in delo v kuhinji. Gospodar mi je izročil knjižico za brezplačno posejanje restavracije. Mislim je morda, da me s tem podkupi. Jaz sem se prav pridno posluževal teh brezplačnih bonov, a svojo službo sem vedno strogo izvrševal.

V Vladivostoku me je vsak delavec poznal pod imenom Aleksander Aleksandrovič. Tisočim sem preskrbel od ameriškega Rdečega križa obleko, perilo, odeje, rjuhe, sploh vse potrebno, kar potrebuje ubog delavec. Na polje se je začela širiti kolera, posamezno se je pojavila tudi sibirski kuga. Direkciji vzhodno-kitajske in amurske železnice sta dali kurirati sanitetni vagon po svojih progah, to pa zato, ker daleč naokrog ni bilo nobene bolnišnice. Ako je kak potnik zbolel za tifusom, kolero ali drugo kužno boleznijo, je bil takoj spravil v sanitetni vagon, ki je vozil bolnike zdaj pa zdaj v Vladivostok. Nikdar si ne bi bil mislil, da bom imel s tem vagonom krasen stranski zaslužek. Prinášal mi je dnevno do 60 dolarjev včasih pa mnogo več.

S severa, posebno z Aldana, so še vedno vrinjali kožuho in zlato v prahu. Po železnici je bilo mogoče varno, zato so navadno hodili po stranskih potih in ovinkih, a mogočkrat se je zgodilo, da so padli v roke raznim »šakam«, ki so jim vse blago pobrali, jih slekli do nagega, tako da je zašito zlato ostalo v obleki, ki so jo odnesli s seboj, ubogim okradencem pa so vrgli nekaj raztrganih cunj in jih odslovili. Skrbel sem, da so ti barantači dajali kože in zlato meni v varstvo. (Dalje.)

Od 1. do 13. septembra

Ljubljanski velesejem.

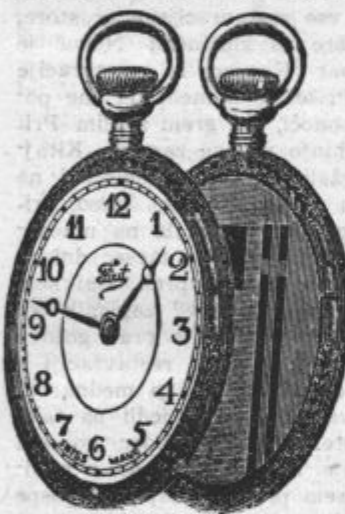
Polovični popust na železnici, parnikih, letalih
Na odhodni železniški postaji kupite rumeno
legitimacijo za 2 Din

Vsredrjavna razstava »ZA NAŠ LES«. — Zl-
valski vrt. Divjad v parku. **VELIKA VRT-
NARSKA RAZSTAVA.**

Industrija, obrt, trgovina. Domače preproge.
Perutnina, kunci, golobi, ribe itd.

Tekmovanje harmonikarjev 13. septembra.
popoldne in zvečer.

Krasno zabavišče. — Velikomestni variete
Vabimo Vas.

NOVOST! Samo Din 49.50

St. 62.804. Anker-ura
Pravi švicar. stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okvir
S pisano garancijo
Din 49.50

St. 62.805. Urata v
osvetljeni zasled
in ščitilce.
(Radium)
Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
ga vam pošlje sa-
moj in poštne
prosto.

**H. SUTTNER
LJUBLJANA 6**

Lastna protoko-
lirana tovarna
ur v Švici

**Dunajski
velesejem**

6. do 12. septembra 1936.

Tehnični in kmetijski sejem do 13. IX.

VELIKI TRG SREDNJE EVROPERazstavljalec in 18 držav. Nakupovalci
iz 70 dežel.

Posebne razstave Britske Indije, Fran-
cije, Holandije, Italije in Madžarske.

Brez vizuma! S sejnsko legitimacijo in
potnim listom prost prehod meje v Av-
strijo. Madžarski prehodni vizum se bo
izdal na predložitve sejnske legiti-
macije na meji — Znatne vozne
olajšave na jugoslovenskih, madžarskih
in avstrijskih železnicah, na Donavi, na
Jadranskem morju, kakor tudi v zrač-
nem prometu. — Pojasnila vseh vrst
kakor tudi sejnske legitimacije (po Din
50.—) se dobe pri

Wiener Messe — Akt. Ges. Wien VII
in pri častnih zastopstvih v
Ljubljani: Avstrijski konzulat, Tyrševa
cesta 31.

« Zveza za tujski promet v
Sloveniji (»Putnik«), Tyrše-
va cesta 1.

« Zveza za tujski promet v
Sloveniji (»Putnik«), podruž-
nica v Mikličevem hotelu,
nasproti glavni postaji.

Za smeh in kratek čas**IZKLJUČENO**

A: »Zdi se mi, gospod profesor, da sva ho-
dila skupaj v šolo.«

B: »Izključeno, izključeno, gospod, ne spo-
minjam se nobenega sošolca z brado.«

NA PRAVO JE NALETET

Urška: »Temeljito sem pregnala svojemu
možu skomine po skokih čez zakonski plot.«

Neža: »Kako si pa to storila?«

Rrška: »Kaj lahko. Zdaj mora namreč ta-
ko paziti name, da za take reči nima časa.«

NAJBOLJSI DOKAZ

Babica: »Tako, gospod profesor, zdaj pa
že lahko greste gledat novorojenčka. Jaz
prinesem ta čas pudra.«

Profesor: »Pudra? Torej že spet hčerka.«

NEKAJ NOVEGA

Gost: »Natakar, danes pa nekaj, česar ni-
sem še nikoli imel.«

Natakar: »Izvrstno, prav danes imamo
možgane v omakile«

IZPREMENJEN NASLOV

Gost: »Odklej se pa pravi tej gostilni Pri
biku?«

Natakar: »Odkar jo je prevzel novi go-
spodar!«

V POLETNIH DNEH

Mož: »Salamenska vročina. Le kam naj
dam svoj klobuk?«

Žena: »V nahrbtnik ga daj!«

Mož (ogorčen): »No, ali veš še za kakšen
neumnejši prostor za moj klobuk?«

Žena: »Potem pa ga daj nazaj na glavo!«

PREROKOVANJE

Vedeževalka, ki prerokuje usodo iz kavine
vsedline: »Preko vašega pota pojde v najbliž-
ji bodočnosti mlad mož.«

Dama: »Kaj že spet! Šele včeraj sem po-
vozila enega z avtomobilom.«

VAŽEN RAZLOG

A: »Zakaj ste tako zamišljeni, gospod dok-
tor?«

B: »Skrbim imam z bolnikom.«

A: »Kaj se počuti tako slabo?«

B: »Zelo. Že pol leta ne morem dobiti od
njega niti pare.«

POČITNICE

Srečata se dva prijatelja in prvi vpraša
drugega: »Kaj, ti si tu? Mislim, da si se
odpeljal v Dalmacijo na počitnice.«

»Ne, ne,« odgovori drugi. »Moja žena se je
odpeljala v Dalmacijo, jaz imam pa počitnice.«

V RESTAVRACIJI

Gost se strašno muči s trdim svinjskim me-
som. Pokliče glavnega natakarja in pravi:

»Čujte, slišal sem že o zlatem teletu in o
železnem orlu, da je pa na svetu tudi gumi-
jast prašič, do sem spoznal tu pri vas.«

RAVNATELJ IN UGANKE

Ravnatelj se je malo zakasnil in uslužben-
ci rešujejo iz dolgega časa uganke. »Povejte
mi stavek s tremi besedami....« je rekel
eden izmed njih, tedaj pa je vstopil ravnatelj.

»Tega vam povem jaz,« je dejal ravnatelj.
»Vsi ste odpuščeni!«

POZNA OČETA

Učitelj: »Če posodim tvojemu očetu 200 Din
s pogojem, da mi vrača na mesec po 40 Din,
koliko mi bo čez tri mesece še dolžan?«

Mihec: »Dve sto dinarjev!«

Učitelj: »Kako to?«

Mihec: »Gospod učitelj, ko pa tako dobro
poznam očeta!«

MED PRIJATELJICAMI

Vsa snečna pride Elza k svoji prijateljici:
»Pomisli, Gustav mi je kupil za moj 20. rojstni
dan avto. Poglej ga, zunaj stoji.«

Prijateljica: »To je lepo od njega, toda ra-
da bi vedela, ali so bili v onih časih avtomobi-
li že tako moderni.«

Na pljučih bolni

Več tisoč ozdravljenih.

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti hranjenja,

ki je že mnoge rešila. More se
uporabljati v vsakem načinu živ-
ljenja in pomore, da bolezen na-
glo premagamo. Nočno potenje in
kašelj ponehata, telesna teža se
zviša, a postopno ovapnjenje kon-
ča bolezen.

Resni možje

zdravniške vede potrjujejo odlič-
nost moje metode ter jo radi pri-
poročajo. Čim prej začnete z mo-
jim načinom prehranjevanja, tem
bolje.

Povsem zastoj in poštne prosto
dobite mojo knjigo, iz katere bo-
ste lahko črpali mnogo koristnega.

Pišite takoj,

zadostuje tudi dopisnica na naslov
Poštno nabiralništvo

ERNEST PASTERNAK,

Berlin, S. O.

Michaelldrehplatz Nr. 13., Abt. Z 491.

MALI OGLASI**CERKVE ZADEVE**

(poročne, ločitvene, pogrebne, taksne, birske
in druge pojasnjuje Janko Voda, Ljubljana,
Medvedova. Za odgovor štiri pisemske znani-
ke!

OSAMLJEN GOSPOD

s premoženjem išče nad 40 let staro gospo-
dinja s posestvom ali z nad 20.000 Din. Do-
pise: Rabelčja vas 30, Ptui.

Lahka LETNA OBLAČILA buret, ka-
ša, Ilster l.t.d. v odlični izdelavi
si nabavite najceneje pri
PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

PRILOŽNOST

Prva žena: »Ali veš, da je bil tvoj mož
osem dni zaprt?«

Druga žena: »Glej, glej, meni pa je rekel, da
jih je bilo dvanaest. Torej si je vzel za štiri dni
prostosti!«

BARVE V ZAKONSKEM ŽIVLJENJU

Sodnik: »Obdolženi ste, da ste svojo ženo
tako pretepli, da je bila vsa rdeča in črna.«

Obdolženec: »Seveda, ker me je tako dra-
žila, da sem bil ves rumen in zelen od jeze.«

NE RAZUMETA SE

Uradnik, ki popisuje ljudi, deklici na pr-
gu: »Koliko ljudi živi v tem stanovanju?«

Deklica: »Nihče, vsi so že odšli.«

Uradnik: »Nisi me razumela. Koliko lju-
di je spalo tu noč?«

Deklica: Nihče ni spal. Mojega brata so
boleli zobje in tako vso noč nismo mogli
zaspati.«